

Riktlinjer för
bedömning och
betygsättning

Klicka här för att komma till startsidan
(funkar på alla sidor)

Här kan du skriva
ut dokumentet

Innehållsförteckning

Riktlinjer för bedömning och betygsättning

Bakgrund

Bakgrund

Inledning

I de styrdokument som finns för skolväsendet anges hur bedömning och betygsättning ska ske. Följande riktlinjer utgår från dessa styrdokument. De kan inte ersätta eller omformulera några statliga direktiv varken när det gäller betygsättningen eller i något annat avseende. Riktlinjerna syftar istället till att tydliggöra olika delar av styrdokumentet och skapa en gemensam grund att stå på när det gäller betygsättningen i kommunens grundskolor.

Vad säger styrdokumentet?

Kommunikation
beträffande betyg
och bedömning

Tillämpning

Klicka på rubrikerna för
att bläddra i dokumentet

Bilagor

Riktlinjer för bedömning och betygsättning

Riktlinjer för bedömning och betygsättning

Bakgrund

Inledning

Betyg och bedömning

Kvalitet, inte kvantitet

Strävansmål och uppnåendemål

Vad säger styrdokument

Lokalt arbete

Gemensamma begrepp

Läroplanens syn på betygsättning

Bedömning och betyg

Riktlinjer

Blockbetyg

Språkvalet

Kommunikation beträffande betyg och bedömning

Kommunikation

Dokumentation

Tillämpning

Risk att inte få betyg

Exempel på rutin

Synkronisering av mål

När får lärare bortse från vissa mål som inte uppnåtts?

Diagnosmaterial i engelska, matematik och svenska

Överklagande

Bilagor

Grunskoleförordningens bestämmelser

Utvecklingssamtal

Betygsättning

När sätts betyg?

Vem sätter betyg?

Hur sätts betyg?

När ska skriftligt omdöme användas?

Ämnesprov (nationella)

Betygskatalog mm

Utfärdande av terminsbetyg och slutbetyg

Skolverkets föreskrifter

Navigera i dokumentet genom att klicka på rubrikerna

Inledning

Betyg och bedömning – två olika saker

Betygen skall visa i vilken mån en elev vid ett specifikt tillfälle uppfyller de mål och kriterier som uttrycks i skolans kursplaner. Det nya betygssystem som infördes 1994 är målrelaterat till skillnad från det tidigare relativa betygssystemet. Det betyder att medan lärarna tidigare jämförde och rangordnade elevers kunskaper sinsemellan skall lärarna idag endast relatera varje elevs kunskaper till de uppställda målen och betygskriterierna. Betygsättningen innebär också en myndighetsutövning. Det är ett beslut som har rättsverkan för varje elev, varför det är absolut nödvändigt att den är rättvis och likvärdig, d v s dels att betyget verkligen sätts utifrån elevens kunskaper och inget annat, och dels att det görs utifrån samma mål och kriterier i alla skolor.

Bedömningen däremot är en kontinuerlig uppföljning av och fördjupning i elevens lärande och har ett vidare syfte än betygsättningen. Den kontinuerliga bedömningen av elevens utveckling fungerar som ett redskap för att stärka lärandet och för att visa på kvaliteter och måluppfyllelse i elevens arbete. Bedömningen tar därför också hänsyn till elevens individuella förutsättningar och ska på så sätt hjälpa lärare, elev och föräldrar att identifiera både starka och svaga sidor hos eleven och utgöra grund för elevens fortsatta utveckling och för lärarnas kommande insatser.

Kvalitet, inte kvantitet

Betygsättning är alltså en kvalitativ bedömning utifrån visad måluppfyllelse i enlighet med de nationella mål och kriterier som uttrycks i respektive ämnes kursplan. En kvalitativ bedömning förutsätter därför att lärarna bedömer vad eleverna faktiskt kan vid tidpunkten för betygsättningen, inte om de varit närvarande på lektionen, om de uppfört sig illa eller inte lämnat in arbetet i tid. Vid betygsättning skall elevernas individuella förutsättningar heller inte tas i beaktande, annat än när det handlar om särskilda funktionshinder (se nedan). En god hjälp för att förstå hur den kvalitativa bedömningen kan gå till finns i de nationella provens bedömningsanvisningar. Bland annat används en matris som visar hur man kvalitativt kan skilja på insatser som motsvarar G-, VG- och MVG-nivåerna inom respektive ämne. Det kan vara en fördel att visa och diskutera matrisen med eleverna, också i tidigare årskurser än nian.

Med en kvalitativ kunskapssyn avses också att kunskap i sig har olika kvalitet, d v s att de kan ordnas hierarkiskt i förhållande till varandra. Uppnåendemålen i respektive ämnes kursplan uttrycker vilka kunskaper eleven skall ha för att få betyget Godkänd. Dessa kännetecknas av uttryck som "känna till", "kunna", "kunna beskriva", "kunna delta" etcetera. Kriterierna för betyget Väl Godkänd beskrivs snarare med uttryck som "förstår", "gör jämförelser", "förklarar", "använder" etcetera och kriterier för betyget Mycket Väl Godkänd med uttryck som "formulerar och löser problem", "reflekterar och drar slutsatser", "arbetar självständigt, målmedvetet och kreativt", etcetera. Därmed blir det lätt att förstå att det inte

är stoffmängden som avgör vilket betygssteg en elev når utan kvaliteten på hans eller hennes kunskaper. Lärarens uppgift är alltså att kunna urskilja dessa kvaliteter i elevernas prestationer både för att kunna ge en bedömning som bidrar till elevens utveckling och för att vid terminens slut kunna sätta rätt betyg.

Strävansmål och uppnåendemål

Målen i kursplanerna består av både strävans- och uppnåendemål. Strävansmålen uttrycker den riktning som undervisningen skall ha när det gäller att utveckla elevernas kunskaper. De sätter därmed ingen gräns för eller markerar någon nivå i elevernas kunskapsutveckling utan utgör helt enkelt underlag för lärarens planering i ämnet. Uppnåendemålen däremot utgör den miniminivå av kunskaper som eleven skall uppnå i årskurs 5 respektive 9. De ligger också i det nionde skolåret till grund för betyget Godkänd i respektive ämne. Det betyder att samtliga uppnåendemål måste uppfyllas för att eleven skall erhålla betyget Godkänd. När det gäller kriterierna för de högre betygen lämnar styrdokumentet emellertid utrymme för en något öppnare tolkning. Till exempel kan en särskilt väl utvecklad förmåga med avseende på något eller några kriterier uppväga brister med avseende på ett eller ett par andra kriterier. Det innebär dock inte med självklarhet att en elev som uppfyller MVG-kriterier inom ett område också uppfyller G- och VG-kriterier inom samma område (Skolverket 2000:3620).

Vad säger styrdokumentet?

Lokalt arbete

De nationella styrdokumentet är utformade så att de förutsätter en lokal tolkning och ett arbete med mål och kriterier som utförs så nära eleverna som möjligt. Det bygger på tanken att lokala förutsättningar och förhållanden kan leda till att man kan nå målet via olika vägar. Det är dock viktigt att detta arbete inte sker enskilt och isolerat utan i samarbete med andra lärare och andra skolor.

I Allmänna råd om det lokala arbetet med tillämpningen av nationella mål och betygskriterier (SKOLFS 2004:23) föreskrivs följande beträffande det lokala arbetet:

Nationella kursplaner bör tolkas och utvecklas lokalt på ett sådant sätt att det klargörs vad undervisningen ska innehålla och hur den ska utformas för att leda mot de nationellt fastställda målen.

Nationella betygskriterier bör tolkas och utvecklas lokalt på ett sådant sätt att det klargörs vilka kunskaper eleven ska ha utvecklat för att få ett visst betyg utifrån de nationella betygskriterierna.

Det lokala arbetet för att tydliggöra och konkretisera de nationella målen och betygskriterierna har olika syften. Det utgör ett underlag för planeringen av undervisningen, det ligger till grund för information, diskussion och samråd med elever och föräldrar och för bedömningen av elevens kunskaper.

Det är viktigt att det lokala planeringsarbetet bedrivs på olika nivåer i en skola, att varje nivå behandlar för denna nivå relevanta frågor och att skäligt utrymme för den lokala utformningen lämnas till den undervisande läraren och dennes elever.

Överenskommelser som görs i det lokala planeringsarbetet bör dokumenteras och varje lärare bör dokumentera de planer som utformas i samråd med eleverna.

De lokala tolkningarna av betygskriterierna bör jämföras med tolkningar som görs av andra lärare och analyseras utifrån bl.a. resultaten på nationella prov. De lokala tolkningarna tillsammans med de nationella betygskriterierna ligger till grund för information till eleverna om vilka kunskaper de ska ha utvecklat för att erhålla ett visst betyg.

Det är viktigt att det förs diskussioner om de lokala tolkningarna av kursplaner och betygskriterier mellan lärare i olika program, årskurser och skolor, både för att inspirera och lära av varandra och för att skapa likvärdiga förutsättningar för undervisningen och bedömningen av elever i skolan och i olika skolor. Rektor ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd.

Av ovanstående framgår att en lokal tolkning av mål och betygskriterier är ett måste för att skapa likvärdiga förutsättningar för undervisning och bedömning av elever. På Skolverkets hemsida finns exempel för olika ämnen hur man kan bedöma elevers kunskaper. Dessa bedömningsexempel utgör del tre av publikationen "Likvärdig bedömning och betygsättning". Exempelen syftar till att stödja en rättssäker och likvärdig betygsättning. I nuläget finns bedömningsexempel för cirka 20 ämnen och kurser. Det kommer att tillföras ytterligare exempel efter hand se skolverket.

Till Skolverkets webbsida

Gemensamma begrepp

Utgångspunkten för betygsättning är dels de mål som uttrycks i kursplanerna, dels de betygskriterier som finns angivna för Väl godkänd (VG) och Mycket väl godkänd (MVG). För de olika ämnena finns ett specifikt ämnesstoff som innehållsmässigt avgränsar kunskapsbedömningen, men eftersom de olika betygsnivåerna ska spegla den kunskapskvalitet som eleven besitter återfinns liknande kvalitetsord och begrepp i ett flertal ämnen. Ned-

anstående uppställning är exempel på formuleringar som ingår i de flesta ämnen i mål för G-nivån och i betygskriterierna för VG och MVG. Dessa synliggör den kvalitetskillnad som finns för de olika nivåerna och kan därför utgöra en allmän vägledning beträffande betygsättning.

G – mål att uppnå	VG	MVG
Kunna beskriva	Reflekterar	Planerar, utför och dokumenterar
Kunna använda	Föreslår och genomför	Formulerar och löser problem
Känna till	Gör bedömningar	Visar säkerhet i sina bedömningar
Ha kunskap om.....	Analyserar	Hanterar oförutsedda situationer
Kunna redogöra	Förklarar och motiverar	Tolkar och värderar
Aktivt kunna delta	Jämför och finner särdrag	Arbetar självständigt, målmedvetet och kreativt...
Kunna göra sig förstådd	...bidrar till utvärdering...	Uttrycker sig säkert och välformulerat...
		Reflekterar och drar slutsatser

Högberg/Fagerlund Kvalitetsord och begrepp – grundskolan

För att få betyget Godkänd fordras att alla mål är uppnådda. För betygen Väl Godkänd och Mycket Väl Godkänd kan dock en särskilt väl utvecklad förmåga avseende något eller några kriterier uppväga brister avseende ett eller ett par andra kriterier. Nedanstående grafiska uppställning kan tjäna som en vägledning. Den inre cirkeln utgör G-nivån och begreppen i rektanglarna är exempel på begrepp som används för att beskriva denna nivå. Nästa cirkel markerar Väl Godkänd. Begreppen för betygskriterierna för denna betygsnivå finns inom en åttakantig stjärna. Den yttersta cirkeln representerar betygsnivån Mycket Väl Godkänd och typiska begrepp för dessa kriterier finns inom en "taggig" boll.

Riktlinjer för bedömning och betygsättning

Innehållsförteckning

Bakgrund

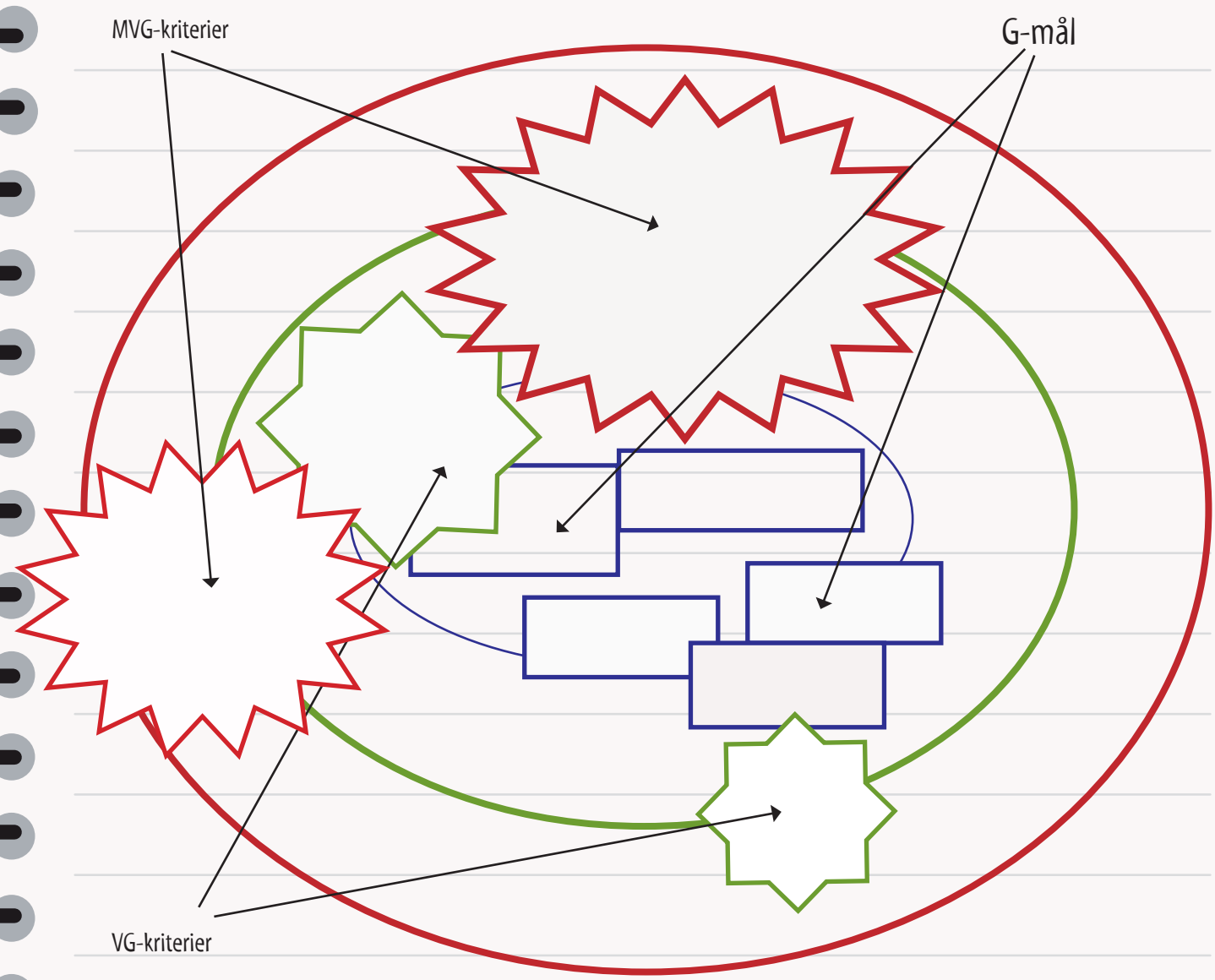
Inledning

Vad säger styrdokumentet?

Kommunikation
beträffande betyg
och bedömning

Tillämpning

Bilagor

Forts.>

Läroplanens syn på betygsättning

Läroplanen (Lpo94) sätter in betygsättning i ett större sammanhang och anger övergripande mål att stäva mot samt riktlinjer som läraren skall följa:

2.7 Bedömning och betyg

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kursplanen för respektive ämne eller ämnesblock. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kriterier för olika kvalitetssteg.

Dessa betygskriterier anges i anslutning till respektive kursplan.

Mål

Mål att sträva mot

Skolan skall sträva efter att varje elev

- utvecklar ett allt större ansvar för sina studier och
- utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.

Riktlinjer

Läraren skall

- genom utvecklingssamtal främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling,
- utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn,
- med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov och
- vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Innehållsförteckning

Bakgrund

Inledning

Vad säger styrdokumenterna?

Kommunikation
beträffande betyg
och bedömning

Tillämpning

Bilagor

Blockbetyg

Beträffande blockundervisning ska man enligt Skolverket vid betygsättning utgå från övergripande kriterier men ej bortse från de specifika. Inom SO finns övergripande kriterier för alla kunskapskvaliteter och specifika kriterier för respektive ämne. NO har däremot specifika kriterier endast för G-nivån, medan VG och MVG endast har generella kriterier. Vidare framgår det av grundskoleförordningen kap 7 § 9 att en elev inte ska ges betyg om vederbörande inte når målen i samtliga ämnen som ingår i ämnesblocket. Då skall istället ett skriftligt omdöme ges. (Se bilaga) Om eleven har anpassad studiegång kan dock betyg ges i enskilda ämnen inom SO och NO.

Språkvalet

Om en elev avbryter ett språkval före år 9 i grundskolan skall ett skriftligt omdöme skrivas vid avhopp år 7 och 8. Detta omdöme ska arkiveras och bifogas slutbetyget för år 9. Om elev däremot fortsätter att läsa sitt språkval år 9 ska betyg ges och i de fall eleven inte uppnår målen för G ska ett skriftligt omdöme ges som bifogas slutbetyget.

Kommunikation beträffande betyg och bedömning

Kommunikation

Mål och bedömningsgrunder ska kommuniceras till elever och föräldrar. Kommunikationen skall ske på alla tänkbara forum såsom i det dagliga mötet med elever, på utvecklingsamtal, föräldramöten och i elevernas individuella utvecklingsplaner. Tydliga bedömningsgrunder ska kommuniceras i alla år. Kommunikationen gäller både läroplan och kursplan.

Kommunikationen måste klargöra att bedömning utgår från olika kunskapskvaliteter/dimensioner. Elevens egna formulerade mål ska alltid kopplas till de nationella målen.

För att mål och bedömningsgrunder ska bli tydliga krävs delaktighet av alla parter.

Dokumentation

Elevernas kunskapsutveckling ska dokumenteras kontinuerligt och bedömas av lärare och elev tillsammans. Bedömningen ska vara **formativ**, d v s "tränarens råd till adepten". Lärarens uppgift blir att skapa förståelse för bedömningen så att eleven ser sin egen utvecklingspotential (meningsfullhet, begriplighet och hanterbarhet).

Dokumentationen sker i underlaget till elevens individuella utvecklingsplan och den processas kontinuerligt mellan lärare och elev.

Tillämpning

Risk att inte få betyg

När en elev riskerar att ej nå målen i något ämne skall detta kommuniceras till elev och föräldrar så snart som möjligt och ett åtgärdsprogram upprättas oavsett i vilken årskurs eleven går. Vid några av kommunens skolor förekommer särskilda blanketter där sådan information lämnas, s k betygsvarningar. Det finns inga formella krav i styrdokumentet på blanketter av denna typ, däremot är det naturligtvis skolans skyldighet att föräldrar och elever snabbt för redas på om en elev riskerar att ej nå målen.

Exempel på rutin

- Undervisande lärare fyller i en blankett där det framgår vilka mål eleven riskerar att ej uppnå. Den lämnas till gruppleadare som sedan använder den vid utvecklingssamtal.
- Detta ska kopplas till ett åtgärdsprogram där det framgår vilka mål eleven ej uppnår samt de åtgärder som vidtages för att eleven ska ha möjlighet att uppnå målen. Det är bra att skriva det i samband med utvecklingssamtal, men kan också göras vid andra tidpunkter om det anses mer lämpligt
- Informationen bör komma i god tid då det visar sig att eleven riskerar att inte nå målen. Lämpligen görs detta mitten av terminen. Allt för att eleven ska ha en möjlighet att arbeta mot att nå betyget Godkänd. Om det senare visar sig att eleven riskerar att inte nå målen skall detta meddelas muntligen till vårdnadshavaren.

Synkronisering av mål

För att nå en rättvis och likvärdig bedömning kan en synkronisering av mål vara användbart. Kan målet mätas i ett annat ämne, kan man i arbetslaget komma överens om detta. Tanken är att lärare ska kunna jämföra olika ämnens uppnåendemål med varandra och på så sätt göra det möjligt att använda sig av varandras resultat för att kunna sätta betyg. Det vill säga att vissa mål återkommer i flera ämnen och i stället för att varje lärare bedömer varje mål kan man samköra dem. Enheterna bör kontinuerligt skapa möjlighet för diskussion kring bedömning och måluppfyllelse. (Se s 6 Gemensamma begrepp)

När får lärare bortse från att vissa mål inte uppnåtts?

För betyget Godkänd måste alla mål tas i beaktning. Det går inte att bortse från något mål om det inte finns särskilda skäl som står beskrivet i skolskysparagrafen. Med särskilda skäl "avses funktionshinder eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur" (Gr.f.o 7 kap, 8 §).

För betygen Väl Godkänd och Mycket Väl Godkänd kan dock en särskilt väl utvecklad förmåga avseende något eller några kriterier uppväga brister avseende ett eller ett par andra kriterier.

Diagnosmaterial i engelska, matematik och svenska.

Skolverket har som en hjälp för bedömningen utarbetat diagnosmaterial i engelska, matematik och svenska. Dessa diagnosmaterial skall användas av alla lärare i Lerums kommun. Det är rektors ansvar att se till att så sker. Materialet skall användas under åk 6-9 som ett stöd för att kartlägga elevers kunskap och därmed synliggöra de elever som är i behov av extra stöd.

Överklagande

Betyg kan ej överklagas i grundskolan. Däremot kan den, som vill, genomgå prövning för ett (nytt) betyg. Denna kan avse hela utbildningen i grundskolan eller ett eller flera ämnen eller ämnesblock som ingår i utbildningen. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg i avslutat ämne eller slutbetyg från grundskolan (Gr sk för § 17) En kostnad om högst 500 kr kan tas ut vid prövning av nytt betyg.

Bilagor

Klicka på rubrikerna för att läsa om
betygskriterierna för resp. ämne

Betygskriterier för:

Bild	Moderna språk
Engelska	Musik
Hem- och konsumentkunskap	NO
Idrott och hälsa	SO
Matematik	Svenska

Grundskoleförordningens bestämmelser

I 7 kap i grundskoleförordningen anges de bestämmelser som gäller vid betygsättning i grundskolan

Utvecklingsamtal

2§ Läraren skall fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Minst en gång varje termin skall läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas (utvecklingsamtal). Informationen bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och i kursplanerna samt tydliggöra vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen.

På begäran av en elevs vårdnadshavare skall läraren som ett komplement till utvecklingsamtalet lämna skriftlig information om elevens skolgång. Sådan information får dock inte ha karaktären av betyg.

Utvecklingsamtal skall i vissa fall resultera i ett sådant åtgärdsprogram som avses i 5 kap. 1 §.
(2003:124)

Innehållsförteckning

Bakgrund

Inledning

Vad säger styr-
dokumenten?

Kommunikation
beträffande betyg
och bedömning

Tillämpning

Bilagor

Betygsättning

3§ Betyg skall sättas i grundskolans ämnen. Om undervisningen i samhällsorienterande ämnen och naturorienterande ämnen (ämnesblock) helt eller i huvudsak varit ämnesövergripande, får läraren besluta att ett sammanfattande betyg skall sättas för ämnesblocket. Om frågan om ett sammanfattande betyg skall sättas är beroende av flera lärares bedömning och lärarna inte kan enas, skall rektorn besluta i frågan. Med samhällsorienterande ämnen avses geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap. Med naturorienterande ämnen avses biologi, fysik och kemi. (1999:683)

När sätts betyg?

4§ Betyg skall sättas
1. i slutet av varje termin i årskurs 8 och i slutet av höstterminen i årskurs 9 i ämnen och ämnesblock som inte har avslutats, och 2. när ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats.
(1999:683)

Vem sätter betyg?

5§ Betyg skall sättas av läraren. Om ett betyg är beroende av två eller flera lärares bedömning och lärarna inte kan enas, skall betyget sättas av rektorn. (1999:683)

Hur sätts betyg?

6§ Som betyg skall någon av följande beteckningar användas
Godkänd (G), Väl godkänd (VG), Mycket väl godkänd (MVG). (1999:683)

7§ När betyg sätts innan ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats, skall de kunskaper bedömas som eleven inhämtat i ämnet eller ämnesblocket fram till och med den aktuella terminen. Om en elev inte når upp till de mål som lokalt bestämts för ett ämne eller ämnesblock, skall betyg inte sättas i ämnet eller ämnesblocket.
(1999:683)

8§ När betyg sätts efter det att ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats, skall betyget bestämmas med hjälp av

1. de mål som eleverna enligt kursplanerna skall ha uppnått i grundskolan, och

2. de betygskriterier som har fastställts för ämnena och ämnesblocken.

Betyget Godkänd skall motsvara de mål som eleverna enligt kursplanerna skall ha uppnått i ämnena i slutet av det nionde skolåret. Statens skolverk

skall fastställa betygskriterier för betygen Väl godkänd och Mycket väl godkänd.

Betygskriterierna skall precisera vilka kunskaper enligt kursplanerna som krävs för respektive betyg. Om det finns särskilda skäl får läraren vid betygssättningen bortse från enstaka mål som eleven skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret. Med särskilda skäl avses funktionshinder eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven skall kunna nå ett visst mål. (2000:667)

När ska skriftligt omdöme användas?

9§ Om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen skall ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret, skall betyg inte sättas i ämnet. Betyg skall inte heller sättas i ett ämnesblock om eleven inte når upp till målen i samtliga ämnen som ingår i ämnesblocket. I fall som avses i första stycket skall ett skriftligt omdöme om elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket ges. Av omdömet kan också framgå de stödåtgärder som har vidtagits. Omdömet skall undertecknas av läraren.

(2003:124)

Ämnesprov (Nationella Prov)

10 § Ämnesprov i svenska, engelska och matematik skall användas i slutet av årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygsättning. Ämnesprov i samma ämnen kan användas i slutet av årskurs 5 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling. Statens skolverk fastställer ämnesprov och meddelar närmare föreskrifter om dem.

(1999:683)

Betygskatalog mm

11 § En elevs betyg skall antecknas i en betygskatalog. Beslut enligt 7 och 9 §§ att inte sätta betyg i ett ämne eller ett ämnesblock skall också antecknas i betygskatalogen. Av anteckningen skall det framgå om betyget har satts innan eller efter det att ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats. Skriftliga omdömen enligt 9 § skall hållas samlade.

(1999:683)

Utfärdande av terminsbetyg och slutbetyg

12 § Terminsbetyg skall utfärdas vid slutet av varje termin i årskurs 8 och vid slutet av höstterminen i årskurs 9. Terminsbetyget skall innehålla det senast satta betyget i varje ämne. Det skall framgå om ämnet eller ämnesblocket har avslutats. Terminsbetyg skall inte utfärdas om eleven skall få ett slutbetyg enligt 13 §. Rektorn eller den som rektorn bestämmer skall underteckna terminsbetyget.

(1999:683)

13 § Slutbetyg skall utfärdas när skolplikten upphör. En elev som efter skolpliktens upphörande har slutfört årskurs 9 har rätt att få ett nytt slutbetyg. Slutbetyget skall innehålla uppgifter om den högsta årskurs eleven genomgått och om elevens senaste betyg i ämnen och ämnesblock. Betyg satta enligt 7 § skall inte ingå i slutbetyget. Till slutbetyget skall det i förekommande fall fogas sådana skriftliga omdömen som avses i 9 §. Rektorn skall underteckna slutbetyget.

(1999:683)

14§ Om en elev avgår från en kommuns grundskola utan att slutbetyg utfärdas, skall intyg om avgången utfärdas. Intyget skall innehålla uppgifter om

1. den årskurs från vilken eleven avgått,
2. tiden för avgången,
3. de ämnen och ämnesblock i vilka eleven undervisats,
4. i förekommande fall senaste betyg i ämnen och ämnesblock, och
5. antal timmar garanterad undervisning som eleven erbjudits.

Rektorn eller den som rektorn bestämmer skall underteckna intyget.

(1999:683)

15§ Intyg om avgång skall sändas till styrelsen för den skola där eleven skall fortsätta sin utbildning om detta är känt.

Intyget skall också sändas till elevens vårdnadshavare.

(1999:683)

16§ Den som vill ha betyg från grundskolan har rätt att gå igenom prövning. Denna kan avse hela utbildningen i grundskolan eller ett eller flera ämnen eller ämnesblock som ingår i utbildningen. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg i avslutat ämne eller slutbetyg från grundskolan. Bestämmelserna i 5, 6, 8 och 11 §§ skall tillämpas i fråga om prövningen. Betyg över prövningen skall utfärdas av rektorn eller den som rektorn bestämmer.

(1999:683)

17§ Den som redan har slutbetyg från grundskolan har efter prövning i ett eller flera ämnen eller ämnesblock rätt att få ett nytt slutbetyg. Rektorn utfärdar det nya slutbetyget. Om prövningen avser hela utbildningen för den som inte redan har slutbetyg från grundskolan, skall rektorn utfärda slutbetyg.

(1999:683)

18§ Statens skolverk får meddela ytterligare föreskrifter om utformningen av betygskatalog, terminsbetyg, slutbetyg och betyg över prövning.
(1999:683)

19§ I 26 § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om rättelse av skrivfel och liknande. Rektorn får besluta om rättelse av betyg. I sådana fall skall ett nytt terminsbetyg, slutbetyg eller betyg över prövning utfärdas. Om det är möjligt skall det felaktiga betyget förstöras. Rättelsen skall antecknas i betygskatalogen.
(1999:683)

Skolverkets föreskrifter

I skolverkets föreskrifter behandlas betygskriterier för grundskolans ämnen

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:141)

1§ För ämnen i grundskolan, som anges i förordningen (SKOLFS 2000:135) om kursplaner i grundskolan, gäller de betygskriterier som anges i bilagan till dessa föreskrifter. Då samiska läses som modersmål gäller dock särskilt fastställda betygskriterier.

2§ Vid tillämpningen av betygskriterierna gäller följande:
För att erhålla betyget Väl godkänd skall, om inte annat framgår nedan, eleven ha kunskaper enligt samtliga kriterier som gäller för betyget. För att erhålla betyget Mycket väl godkänd skall eleven förutom de kunskaper som gäller för Väl godkänd ha kunskaper enligt kriterierna som gäller för Mycket väl godkänd. För dessa betygssteg gäller dock att särskilt väl utvecklad förmåga avseende något eller några kriterier kan väga upp brister avseende ett eller ett par andra kriterier. Om särskilda skäl föreligger kan läraren bortse från enstaka kriterier. Med särskilda skäl avses här funktionshinder eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för eleven att uppfylla kraven för ett visst kriterium.

SO

Kriterier för betyget Godkänt (uppnåendemålen)

Nivå där eleven kan beskriva ett ämnesområde utifrån angivna begrepp. Detta med hjälp av frågor som t.ex. Var? När? Vad? Eleven undersöker, reflekterar, visar förståelse och känner till relevanta fakta. De exempel och förklaringar vi ger gäller både år 8 och 9.

- **Förstå grundläggande begrepp och företeelser i ett demokratiskt system och kunna problematisera demokratiska förhållningssätt i vardagen.**

Lerums kommuns exempel:

Eleven skall veta hur ett samhälle styrs och hur man kan påverka det (hur ett sammanträde går till, hur man fattar beslut och hur det sedan verkställs). Olika nivåer: lokalt, regionalt, nationellt och globalt.

Vid beslutsfattande i klassen skall eleven kunna lyssna på andra, begära ordet, vänta på sin tur, delta i beslutsprocessen samt acceptera det beslut som fattas.

- **Kunna se samband i skeenden samt urskilja faktorer som påverkar dem.**

Lerums kommuns exempel:

Att revolutioner och krig har orsaker, t.ex. orättvisa och ojämlika förhållanden.

Att rasism/nazism har sin bakgrund i något, t.ex. okunskap, rädsla för det annorlunda, arbetslöshet.

Eleven skall kunna förstå hur religioner har förändrat samhällen och hur andra religioner påverkar samhällen idag, t.ex. hur Sverige har påverkats av kristendomen och påverkas idag av fler religioner.

- **Känna till förutsättningar för, pröva antaganden om och jämföra människors livsvillkor förr och nu i olika delar av världen.**

Lerums kommuns exempel:

Eleven skall känna till varför den materiella standarden skiljer sig enormt världen över, t.ex. mellan människor i Bangladesh och Sverige.

Eleven skall känna till att många u-länder idag lever under liknande villkor som människorna i i-länderna gjorde för hundra år sedan.

Eleven skall ha kunskap om och kunna föreställa sig hur livet kunde vara för en slav i faraonernas Egypten.

- **Förstå och kunna resonera kring möjligheter och svårigheter som uppstår i ett samhälle med kulturell mångfald.**

Lerums kommuns exempel:

Eleven skall förstå att samhället har berikats tack vare invandringen till Sverige, t.ex. inom idrott, mat, musik, arbetsliv etc.

Eleven skall se att det kan uppstå missförstånd beroende på missuppfattningar mellan människor med olika språk, kultur och religion.

- **Kunna samtala om och bearbeta etiska, estetiska och existentiella frågor och förstå hur de kan vara beroende av tid och kultur**

Lerums kommuns exempel:

Veta och förstå att skönhetsideal växlar i olika tider och kulturer.

Att kunna ta ställning i etiska och existentiella frågor och veta att man tänkt olika i olika tider och på olika platser.

- **Förstå och pröva ett ekologiskt tänkande och visa på konsekvenser av olika handlingsalternativ i miljö-, livs- och samhällsfrågor.**

Lerums kommuns exempel:

Eleven skall förstå att alla måste hjälpas åt för att förbättra och bevara vår miljö, vår natur och våra djur.

Eleven skall förstå vad han/hon kan göra för att förbättra situationen, t.ex. återvinning.

Eleven skall förstå att människans ingrepp i naturen påverkar den ekologiska balansen.

- **Kunna ur ett samhällsperspektiv söka information från olika källor, bearbeta, granska och värdera uppgifterna samt i olika uttrycksformer redovisa resultat och slutsatser.**

Lerums kommuns exempel:

Eleven skall känna till och kunna söka kunskap i olika källor, t.ex. läroböcker, uppslagsverk och på Internet.

Eleven skall förstå att sanningshalten i olika källor kan variera och kunna värdera och granska källorna utifrån denna förståelse, t.ex. veta vad det är för skillnad på reklam och konsumentinformation.

Eleven skall muntligt och/eller skriftligt med egna ord kunna redovisa resultat och slutsatser.

Kriterier för betyget Väl Godkänd

Nivå där eleven utreder och söker förklaringar. För att uppnå detta krävs mer av eget tankearbete, egna tolkningar och slutsatser. Förutom frågor som beskriver något krävs att man besvarar frågor som beskriver något krävs att man besvarar frågorna som Varför? Hur? Eleven jämför och bedömer tillförlitlighet.

- **Eleven använder centrala begrepp och symboler inom det samhällsorienterade kunskapsområdet samt har insikter i den betydelse dessa har**

Lerums kommuns exempel:

År 8: Eleven skall kunna fundera över och samtala om egna livsfrågor, t.ex. tro, livets uppkomst, vad som händer efter döden etc.

År 9: Eleven skall förstå vilken betydelse en livsåskådning kan ha för många människor.

- **Eleven förstår demokratins principer och gör överväganden för att formulera egna ståndpunkter vid tillämpningen av dessa**

Lerums kommuns exempel:

År 8: Eleven skall kunna leda ett möte på ett demokratiskt sätt.

Eleven skall kunna delta aktivt i en diskussion där han/hon framför sina egna eller andras åsikter samt lyssna på andras argument.

År 9: Eleven skall kunna ha en åsikt om huruvida ett samhälle/en företeelse är demokratisk samt kunna motivera detta.

Eleven skall kunna delta aktivt i en diskussion där han/hon framför sina egna eller andras åsikter samt lyssnar på andras argument och reflekterar över och bemöter dessa.

- **Eleven identifierar etiska frågor och problem, bearbetar dem, urskiljer olika synsätt samt diskuterar och reflekterar kring dessa**

Lerums kommuns exempel:

År 8: Eleven skall se att det finns olika synsätt på vad som är rätt och fel, gott och ont, rättvist och orättvist, t.ex. abortfrågan, dödsstraff och resursfördelningen i samhället.

Eleven förstår och ser bakgrunden till varför andra tycker annorlunda än vad man själv gör, t.ex. p.g.a. kulturtillhörighet, uppfostran och religion.

År 9: Eleven skall exempelvis i en debatt kunna hitta argument utifrån olika perspektiv angående etiska frågor såsom abort och dödsstraff.
Eleven skall kunna föra ett resonemang om hur människors olika bakgrund påverkar deras synsätt och handlande i vardagen.

- **Eleven ger exempel på hur lokala och globala händelser och förhållanden hänger samman samt hur de kan förklaras även i ett historiskt perspektiv**

Lerums kommuns exempel:

År 8: Eleven skall kunna visa på hur nu allmänt rådande förhållanden har sitt ursprung i olika händelser, t.ex. etniska minoriteters levnadsvillkor, brukssamhällens framväxt och fall, upptäcktsresor - kolonisation.

År 9: Eleven kan resonera kring bakomliggande orsaker och se samband mellan olika händelser och skeenden, t.ex. varför EU:s antal medlemsstater ökar, industrialismens koppling till miljöförstöring.

- **Eleven använder olika källor, sammanställer material, granskar, värderar och jämför samt drar slutsatser och argumenterar utifrån dessa**

Lerums kommuns exempel:

År 8: Eleven skall ha en "röd tråd" i sammanställda arbeten. Texter som är hämtade från flera olika källor skall fogas samman på ett sådant sätt att det tydligt framgår att det är elevens eget språk. Eleven skall också kunna dra egna slutsatser utifrån sitt material.

År 9: Eleven skall klara av att kritiskt granska och värdera de källor hon/han använt sig av.

Eleven skall kunna analysera och reflektera utifrån sina inhämtade kunskaper.

Kriterier för betyget Mycket Väl Godkänd

Nivå där eleven visar en djupare förståelse och analytisk förmåga. Eleven visar att han/hon kan klarar av att jämföra och värdera olika fakta, ser samband, sammanhang och kan argumentera för olika ståndpunkter. Eleven problematiserar och generaliserar.

- **Eleven använder begrepp och modeller från det samhällsorienterade kunskapsområdet vid tolkning av nya sammanhang**

Lerums kommuns exempel:

År 8 och 9: Kunna använda sig av förvärvad kunskap vid arbete med nya områden.

År 8: Eleven skall kunna jämföra olika religioners svar på livsfrågor.

År 9: Eleven skall kunna föra resonemang kring hur olika religioner/livsåskådningar påverkar och styr människors liv.

Eleven skall kunna resonera kring hur de politiska ideologierna som växte fram under 1700- och 1800-talen påverkar dagens politiska partiers åsikter

- **Eleven är väl orienterad i aktuella händelser och urskiljer faktorer som kan förklara dem**

Lerums kommuns exempel:

År 8: Eleven följer med i den dagliga nyhetsbevakningen och vet vad som händer runtom i världen. Eleven skall ha förståelse för de bakomliggande orsakerna till aktuella händelser.

År 9: Eleven följer med i den dagliga nyhetsbevakningen och vet vad som händer runtom i världen. Eleven skall ha förståelse för de bakomliggande orsakerna till händelser och kunna resonera kring dessa, dra egna slutsatser m.m.

- **Eleven exemplifierar hur människan såväl påverkas av som påverkar samhället och dess traditioner, kultur och materiella villkor**

Lerums kommuns exempel:

År 8: Eleven skall veta hur man kan delta i den politiska processen och på så vis påverka samhället.

Att våra materiella villkor påverkar vårt sätt att hantera vardagen, t.ex. hur vi hushåller med våra resurser (kläder, energi, vatten, mat, saker o.s.v.).

År 9: Eleven skall ha förståelse för vad som påverkar en människas politiska ställningstagande.

Eleven skall förstå att de materiella villkoren och kulturen man lever i påverkar människans sätt att hantera vardagen, t.ex. hur vi hushåller med våra resurser (kläder, energi, vatten, mat, saker o.s.v.) samt att eleven skall ha insikt om att hans/hennes aktiva val i sin tur påverkar utvecklingen.

- **Eleven ger förklaringar till hur skilda förutsättningar har betydelse för sättet att leva och agera i olika delar av världen och i olika tider**

Lerums kommuns exempel:

År 8: Eleven förstår hur människans tillvaro påverkades av religion, politiska förhållanden, ekonomiska förutsättningar, det sociala livet i Sverige under 1800-talet och kunna jämföra med idag.

Förstå hur klimatet påverkar människor i form av möjligheter och begränsningar.

År 9: Eleven ska i en jämförelse mellan ett i- och ett u-land kunna resonera kring hur de olika levnadsvillkoren ser ut och hur dessa påverkar människors val och agerande i vardagen.

- **Eleven argumenterar för ställningstaganden utifrån sina kunskaper inom det samhällsorienterande området**

Lerums kommuns exempel:

År 8: Eleven använder sina kunskaper för att ta ställning och argumenterar kring frågor som t.ex. medborgarinflytande, energianvändning, invandring och livsfrågor.

År 9: Eleven använder sina kunskaper för att kunna föra fram såväl egna som andras ställningstaganden och diskutera med väl underbyggda argument. Exempelvis i en partidebatt ska eleven kunna företräda ett parti och argumentera i olika samhällsfrågor utifrån partiets ideologi.

TOLKNINGAR AV BETYGSKRITERIERNA I DE NATURVETENSKAPLIGA ÄMNENA år 8 - 9

Mål för år 8 och 9 är delvis gemensamma. Beroende på de lokala kursplanerna väljs vilka mål för år 8 som är tillämpliga. I år 9 ska alla mål vara uppnådda.

Betygskriterierna är angivna med fet stil, därefter ges exempel på tolkningar av dessa kriterier.

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret (betyget godkänd)

Eleven skall:

beträffande natur och människa

- **ha kunskap om universums, jordens, livets och människans utveckling**

Exempel: Eleven skall känna till den naturvetenskapliga förklaringen till livets utveckling, det vill säga, hur livet har utvecklats ur enkla organismer till mer komplicerade organismer. Eleven skall ha kännedom om hur egenskaper ärvs. Eleven skall känna till hur universum och vårt solsystem är uppbyggt och hur det utvecklats.

- **ha insikt i hur materien och livet studeras på olika organisationsnivåer**

Exempel: Eleven skall ha insikt i hur biologiskt liv kan studeras, till exempel enskilda celler, vävnader, organ eller organsystem och med hjälp av detta förklara hur olika organismer fungerar. Eleven skall veta att materien är uppbyggd av atomer, som i sin tur består av elementarpartiklar.

- **ha kunskap om naturliga kretslopp och om energins flöde genom olika naturliga och tekniska system på jorden**

Exempel: Eleven skall kunna känna till några kretslopp, tex vattnets och kolets. Eleven skall känna till att energin är oförstörbar, men kan omvandlas till olika energiformer. Eleven skall känna till att jordens tillgångar är begränsade.

beträffande den naturvetenskapliga verksamheten

- **ha kunskap om det naturvetenskapliga arbetssättet samt kunna redovisa sina iakttagelser, slutsatser och kunskaper i skriftlig och muntlig form**

Exempel: Eleven skall kunna genomföra undersökningar efter givna förutsättningar samt reflektera över resultat och dra enkla slutsatser. Eleven skall kunna redovisa muntligt och skriftligt.

- **ha insikt om växelspelet mellan utveckling av begrepp, modeller och teorier å ena sidan och erfarenheter från undersökningar och experiment å den andra**

Exempel: Eleven skall känna till hur världsbilden kan förändras genom att teorier ifrågasatts och experimentellt testats, till exempel att jorden är rund, atommodellen.

- **ha inblick i hur kunskapen om naturen utvecklats och hur den både formats av och format människors världsbild**

Exempel: Eleven skall känna till hur människans kunskap och inställning till naturen har bidragit till vårt bruk och missbruk av den, tex utsläpp av växthusgaser. Eleven skall känna till hur människans världsbild successivt har förändrats då nya upptäckter gjorts, exempelvis Kopernikus upptäckt om hur solsystemet är uppbyggt och Darwins utvecklingslära.

- **ha insikt i olika sätt att göra naturen begriplig, som å ena sidan det naturvetenskapliga med dess systematiska observationer, experiment och teorier liksom å andra sidan det sätt som används i konst, skönlitteratur, myter och sagor**

Exempel: Eleven skall känna till att det finns olika sätt att beskriva vår omvärld, den naturvetenskapliga och en mer vardaglig, t.ex. jordens skapelse (Big Bang/bibelns berättelser), åskväder (elektricitet/Tors hammare) skillnaden mellan astronomi/astrologi.

beträffande kunskapens användning

- **ha insikt om skillnaden mellan naturvetenskapliga påståenden och värderande ståndpunkter**

Exempel: Eleven skall kunna skilja på åsikter och naturvetenskaplig fakta när det gäller tex droger och kärnkraft.

- **kunna använda sina kunskaper om naturen, människan och hennes verksamhet som argument för sina ståndpunkter i frågor om miljö, hälsa och samlevnad**

Exempel: Eleven skall kunna ta ställning i frågor som rör resursanvändning, föroreningar och kretslopp och förstå att vi har ett gemensamt ansvar för att en hållbar utveckling. Förstå vilka konsekvenser valet av livsstil får för hälsan. Detta skulle kunna vara kost, motion, sömn, hur sexuellt överförbara sjukdomar sprids och veta hur man skyddar sig från dem samt vilka konsekvenser ett drogmissbruk kan medföra.

- **kunna exemplifiera hur naturvetenskapen kan användas för att skapa bättre livsvillkor men också hur den kan missbrukas**

Exempel: Eleven skall ge exempel på hur utvecklingen inom naturvetenskapen har underlättat och bidragit till en positiv utveckling för människans levnadssituation men även hur utnyttjandet kan medföra stora risker. Exempel på områden kan vara genetik, kärnenergi och läkemedels för- och nackdelar.

- **ha inblick i konsekvenserna av olika etiska ställningstaganden i miljöfrågor**

Exempel: Eleven skall känna till att enskilda val i miljöfrågor på lokal, nationell eller global nivå får konsekvenser. Detta kan gälla tex val av fortskaffningsmedel, källsortering, djurförsök kontra medicinsk forskning, kärnavfallshanteringen.

Kriterier för betyget Väl godkänd

- **Eleven använder begrepp, modeller och teorier från biologi, fysik och kemi i situationer som är nya för henne eller honom för att beskriva och förklara förlopp och företeelser i omvärlden.**

Exempel: Eleven kan förklara händelser från vardagssituationer med naturvetenskapliga begrepp, modeller och teorier. Detta kan gälla vid exkursioner, laborationer och lektioner, såväl skriftligt, muntlig som praktiskt.

- **Eleven bidrar vid bearbetning av vardagliga problem till frågeställningar som går att vetenskapligt undersöka.**

Exempel: Eleven skall kunna formulera frågor rörande olika problem i samhället, exempelvis förorening av mark och vatten, klimatförändringar, aidsfrågan och energifrågor.

- **Eleven deltar vid planering av en undersökning samt bidrar till dess utvärdering.**

Exempel: Eleven skall planera en egen undersökning och reflektera efteråt över undersökningen och resultatet.

- **Eleven bidrar vid diskussioner i frågor om hur kunskapen om naturen har utvecklats och hur den formats av och format människors världsbilder.**

Exempel: Eleven ska vara aktiv och komma med egna tankar vid diskussioner om det historiska perspektivet i naturvetenskapen. Det kan vara exempelvis hur synen på materien har ändrats från fyra element (eld, jord, luft och vatten) till elementarpartiklar (neutroner, protoner och elektroner).

- **Eleven skiljer på naturvetenskapliga och andra sätt att skildra verkligheten, till exempel i den information som media tillhandahåller.**

Exempel: Eleven skall kunna kritiskt granska det som man kan läsa om i media och kunna inse att de inte alltid är baserad på naturvetenskaplig fakta. Tex kostråd, horoskop och medias uppmärksamhet kring pandemier.

- **Eleven använder sina naturvetenskapliga kunskaper för att granska och värdera ställningstaganden i frågor som rör miljö, resurshushållning, hälsa och teknik i vardagslivet.**

Exempel: Eleven skall kunna argumentera sakligt och i demokratisk ordning för och emot med hjälp av sina kunskaper. Det kan vara skriftligt eller muntligt, tex utifrån en film, en artikel eller material hämtat från internet.

- **Eleven ger historiska exempel på hur vetenskapligt arbetssätt har hjälpt till att lösa vardagliga och samhällsliga problem.**

Exempel: Eleven skall veta att forskning ofta utgår från metoden hypotes, experiment, resultat och slutsats, och att detta har lett till viktiga upptäckter som exempelvis glödlampan, dynamiten och röntgen.

Kriterier för betyget Mycket väl godkänd

- **Eleven använder begrepp, modeller och teorier från biologi, fysik och kemi för att skapa nya frågeställningar och hypoteser om företeelser i omvärlden.**

Exempel: Eleven utvecklar problemställningar utifrån händelser i vardagssituationer och använder sig av naturvetenskapliga begrepp, modeller och teorier. Detta kan gälla vid exkursioner, laborationer och lektioner, såväl skriftligt, muntlig som praktiskt.

- **Eleven redovisar med exempel kunskaper om hur vardagliga problem bearbetas till frågeställningar som kan undersökas vetenskapligt samt utvärderar slutsatser av en undersökning i relation till hypotesen och undersökningens uppläggning.**

Exempel: Eleven kan granska en utförd undersökning och visar säkerhet i sina bedömningar och tolkningar av resultat tex genom att ta del av och utvärdera en kamrats undersökning.

- **Eleven planerar, genomför, utvärderar och dokumenterar en undersökning.**

Exempel: Eleven kan genomföra en undersökning genom att ställa frågor och hypoteser. Efteråt planerar och undersöker eleven dessa frågeställningar samt tolkar och värderar sitt resultat.

- **Eleven beskriver med exempel hur kunskapen om naturen utvecklats och hur den både formats av och format människors världsbilder.**

Exempel: Eleven kan ge exempel på hur människans kunskap och inställning till naturen har bidragit till vårt bruk och missbruk av den, tex utsläpp av växthusgaser. Eleven skall kunna ge exempel på hur människans världsbild successivt har förändrats då nya upptäckter gjorts.

- **Eleven identifierar skillnader mellan naturvetenskapliga och andra sätt att skildra verkligheten till exempel i den information som media tillhandahåller.**

Exempel: Eleven kan kritiskt granska det som man kan läsa om i media och kunna visa på att de inte alltid är baserad på naturvetenskaplig fakta. Eleven kan tex inom frågor rörande liv på andra planeter och UFO'n, urskilja fakta som är baserad på naturvetenskapliga grunder ifrån annan information.

- **Eleven använder sin naturvetenskapliga kunskap för att granska en argumentation rörande frågor om miljö, resurshushållning, hälsa och teknik samt de intressen och värderingar som ligger bakom olika ställningstaganden.**

Exempel: Eleven skall med hjälp av sina kunskaper kunna argumentera för och emot, samt kunna byta perspektiv och värdera vad som ligger bakom fakta och åsikter, det vill säga vilka intressen som styr ställningstagandet. Granskandet kan gälla en tidningsartikel, en kamrats ställningstagande, en muntlig diskussion mm.

- **Eleven illustrerar med exempel vetenskapliga undersökningars fördelar och begränsningar när det gäller att lösa vardagliga och samhällsliga problem.**

Exempel: Eleven visar att vetenskapliga undersökningar kan ha fördelar för samhället, tex när bättre reningsverk förbättrar vår miljö. Dessutom visar eleven att begränsningar som exempelvis pengar, religion, tradition, kultur, media och olika politiska beslut påverkar resultat och forskning.

Matematik åk 9

För betyget godkänd

Ha utvecklat sin taluppfattning till att omfatta hela tal och rationella tal i bråk- och decimalform

EXEMPEL:

- Kunna ange värdet av en siffra i ett tal.
- Veta vad som menas med täljare och nämnare
- I en mängd kunna ange bråkdelen av en markerad delmängd Ex. $\frac{1}{5}$ av 20 och att $\frac{3}{4}$ av 20 beräknas genom att först dividera 24 med 4 och därefter multiplicera resultatet med 3.
- Veta att det hela = lika många bråkdelar som mängden är delad i. Ex: $\frac{24}{24} = 1$
- Veta att ett bråk kan skrivas på procentform, bråkform och decimalform
- Kunna jämföra storleken hos negativa, naturliga och tal i bråk och tal decimalform.
- Veta vad som menas med potensuttryck och uttrycket "upphöjt till".
- Kunna hantera tal i grundpotensform t.ex. veta att 70 000 kan skrivas som $7 \cdot 10^4$

Ha goda färdigheter i och kunna använda överslagsräkning och räkning med naturliga tal och tal i decimalform samt procent och proportionalitet i huvudet, med hjälp av skriftliga räknemetoder och med tekniska hjälpmedel

EXEMPEL:

- Med huvudräkning kunna multiplicera och dividera tal med 10, 100 och 1000.
- Kunna utföra enkla huvudräkningar med alla de fyra räknesätten med en-, två- och tresiffriga tal.
- Med hjälp av miniräknare kunna lösa problem i ett steg med alla de fyra räknesätten.
- Kunna avrunda ett valfritt tal till hundratal, tiotal, ental, tiondelar, hundradelar och tusendelar.
- Kunna utföra enkel överslagsräkning i alla fyra räknesätt.
- Kunna lösa uppgifter med tre storheter. Om två av storheterna är kända skall man kunna beräkna den tredje. (Ex 1: Om sträcka och hastighet är kända skall tiden kunna beräknas eller Ex 2: Om pris och mängd är kända skall kilopriset kunna beräknas)
- Veta att procent är en hundradel och det hela är lika med en hel
- Kunna beräkna procentsatsen av en speciell andel.
- Kunna beräkna en viss procent av något. Ex: Hur mycket är 14% av 45 kg.
- Kunna lösa vardagliga problem med procenträkning.
- Veta att promille betyder tusendel.

Kunna använda metoder, måttssystem och mätinstrument för att jämföra, uppskatta och bestämma längder, areor, volymer, vinklar, massor, tidpunkter och tidsskillnader

EXEMPEL:

- Kunna betydelsen av prefixen kilo, hekto, deci, centi och milli samt kunna använda dem tillsammans med olika enheter. Ex: Veta att 1 kilogram (kg) betyder 1000 gram (g) och att 1 milligram betyder 1/1000 gram.
- Veta att ett helt varv kan indelas i 360° (grader) och att ett halvt varv alltså är 180° samt att en rät vinkel = $1/4$ varv = 90° .
- Kunna beskriva vad som menas med ett helt varv, ett halvt varv, ett fjärdedels varv samt tre fjärdedels varv samt uttrycka i grader.
- Med hjälp av en gradskiva kunna bestämma en okänd vinkel.
- Veta att en vinkel består av två vinkelben samt en vinkelspets.
- Kunna använda triangels vinkelsumma för att lösa enkla problem
- Känna till de vanligaste längdenheterna, areaenheterna volymenheterna, tidsenheterna och massaenheterna samt kunna genomföra enhetsomvandlingar.
- Veta vad som menas med omkrets samt kunna bestämma omkretsen för en geometrisk figur.
- Kunna bestämma och beräkna arean av rektanglar, kvadrater parallelogrammer, cirklar och trianglar.
- Kunna känna igen och identifiera följande geometriska figurer: Kvadrat, romb, parallelogram, triangel, rektangel, cirkel och månghörning.
- Kunna känna igen och identifiera följande geometriska kroppar: rätblock, cylinder, kon, pyramid och klot.
- Kunna beräkna volymen av rätblock, cylinder, kon och pyramid.

Kunna avbilda och beskriva viktiga egenskaper hos vanliga geometriska objekt samt kunna tolka och använda ritningar och kartor

EXEMPEL:

- Veta att en triangelns vinkelsumma är 180° . Med vinkelsumma menas den summa man får om man adderar triangelns tre vinklar.
- Veta vad som menas med räta (90°), trubbiga ($>90^\circ$) och spetsiga vinklar ($<90^\circ$).
- Veta vad som menas med en rätvinklig, likbent och liksidig triangel.
- Veta att t.ex. skala 1:2000 betyder en förminskning 2000 gånger.
- Veta att skala 5:1 betyder en förstoring 5 gånger
- Från en ritning, karta eller foto där skalan är angiven kunna bestämma avstånd i verkligheten eller längden på kartan.

Kunna tolka, sammanställa, analysera och värdera data i tabeller och diagram

EXEMPEL:

- Utifrån en enkel undersökning kunna sammanställa resultaten i en tabell med hjälp av en avprickning.
- Förstå och kunna använda sig av att summan av alla procenttal i ett cirkeldiagram = 100%
- Kunna avläsa enkla stapel-, stolp-, linje- och cirkeldiagram.
- Kunna använda lämpligt diagram i rätt situation.
- Kunna tolka och läsa olika typer av tabeller och diagram.
- Kunna beräkna medelvärdet och median för ett antal värden som ges.

Kunna använda begreppet sannolikhet i enkla slumpsituationer

EXEMPEL:

- Kunna lösa ett enkelt problem med sannolikhet genom att använda formeln som säger att Sannolikheten = Antalet gynnsamma fall dividerade med Totala antalet fall.
- Veta att sannolikhet kan uttryckas som ett procenttal, decimaltal, bråk (t.ex. 25%, 0,25, $\frac{1}{4}$)
- Kunna lösa uppgifter där det gäller att beräkna hur många gånger det är sannolikt att något särskilt skall inträffa om man känner till sannolikheten och antalet försök
- Kunna lösa uppgifter där det gäller att beräkna sannolikheten från givna fakta.

Kunna tolka och använda enkla formler, lösa enkla ekvationer, samt kunna tolka och använda grafer till funktioner som beskriver verkliga förhållanden och händelser

EXEMPEL:

- Klara av att se ett mönster hos olika figurer med tändstickor, mynt eller kvadrater på så sätt att om t.ex. tre figurer visas så skall den fjärde figuren kunna ritas.
- Veta vad som menas med ett koordinatsystem samt känna till begreppen x-axel, y-axel och origo.
- Veta vad som menas med en variabel samt känna till att en variabel kan benämnas "n", "x" eller någon annan bokstav.
- Kunna uttrycka enkla samband med en formel.
variabler (bokstavsuttryck) kallas för algebraiska uttryck.
Ex: $n + 5$
- Kunna förenkla uttryck. Ex. $5x + 3x + 3 = 8x + 3$
- Kunna multiplicera in i ett parentesuttryck ex $2x(2-x) = 4x - 2x^2$
- Kunna läsa och förstå ett uttryck med en variabel samt kunna beräkna uttryckets värde för ett speciellt värde på variabeln.

Ex: om $x = 4$ så blir värdet för uttrycket
 $2 \cdot x + 5 =$
 $2 \cdot 4 + 5 =$
 $8 + 5 = 13.$

- Kunna utföra enkla beräkningar med hjälp av givna formler och kunna tolka formler.
- värdet av höger led och vänster led alltid är lika.
- Kunna tolka (översätta) en enkel ekvation till en mening och förklara vad ekvationen betyder.
- Kunna lösa en enkel ekvation med x på båda sidor ex $5x+2 = 18+x$
- Veta att ett koordinatsystem är ett rutnät med två tallinjer, en x -axel och en y -axel och mittpunkten kallas origo.
- Kunna beskriva en punkt i ett koordinatsystem.
- Om x -koordinaten = 4 och y -koordinaten = -7 beskrives punkten med koordinaterna (4; -7).
- I ett koordinatsystem kunna rita in en eller flera punkter om koordinaterna anges.
- Veta hur man med hjälp av en formel räknar ut x och y - koordinat och för i dessa i en värdetabell.
- Kunna använda en värdetabell för att rita in värdena i ett koordinatsystem.
- Kunna lösa enkla problem genom att från en graf läsa av ett efterfrågat värde.
- Känna till begreppet funktion och kunna tolka linjer till enkla funktioner.

Matematik åk 8

För betyget Godkänd

Ha utvecklat sin taluppfattning till att omfatta hela tal och rationella tal i bråk- och decimalform

EXEMPEL:

- Kunna ange värdet av en siffra i ett tal.
- Veta vad som menas med täljare och nämnare
- I en mängd kunna ange bråkdelen av en markerad delmängd Ex. $1/5$ av 20 och att $3/4$ av 20 beräknas genom att först dividera 20 med 4 och därefter multiplicera resultatet med 3.
- Kunna jämföra storleken hos negativa och naturliga tal samt tal i bråk och decimalform.
- Veta att ett bråk kan skrivas i procentform, bråkform och decimalform
- Veta att det hela = lika många bråkdelar som mängden är delad i. Ex: $24/24 = 1$

Ha goda färdigheter i och kunna använda överslagsräkning och räkning med naturliga tal och tal i decimalform samt procent och proportionalitet i huvudet, med hjälp av skriftliga räknemetoder och med tekniska hjälpmedel

EXEMPEL:

- Med huvudräkning kunna multiplicera och dividera tal med 10, 100 och 1000.
- Kunna utföra enkla huvudräkningar med alla de fyra räknesätten med en-, två- och tresiffriga tal.
- Med hjälp av miniräknare kunna lösa problem i ett steg med alla de fyra räknesätten.
- Kunna avrunda ett valfritt tal till hundratal, tiotal, ental, tiondelar, hundradelar och tusendelar.
- Kunna utföra enkel överslagsräkning i alla fyra räknesätt.
- Kunna lösa uppgifter med tre storheter. Om två av storheterna är kända skall man kunna beräkna den tredje. (Ex 1: Om sträcka och hastighet är kända skall tiden kunna beräknas eller Ex 2: Om pris och mängd är kända skall kilopriset kunna beräknas)
- Veta att procent är en hundradel och det hela är lika med en hel
- Kunna beräkna procentsatsen av en speciell andel. T.ex. 2 av 13
- Kunna beräkna en viss procent av något. Ex: Hur mycket är 14% av 45 kg.
- Kunna lösa vardagliga problem med procenträkning.

Kunna använda metoder, måttssystem och mätinstrument för att jämföra, uppskatta och bestämma längder, areor, volymer, vinklar, massor, tidpunkter och tidsskillnader

EXEMPEL:

- Kunna betydelsen av prefixen kilo, hekto, deci, centi och milli samt kunna använda dem tillsammans med olika enheter. Ex: Veta att 1 kilogram (kg) betyder 1000 gram (g) och att 1 milligram betyder 1/1000 gram.
- Veta att ett helt varv kan indelas i 360° (grader) och att ett halvt varv alltså är 180° samt att en rät vinkel = 1/4 varv = 90°.
- Med hjälp av en gradskiva kunna bestämma en okänd vinkel.
- Veta att en vinkel består av två vinkelben samt en vinkelspets.
- Kunna använda triangelns vinkelsumma för att lösa enkla problem
- Kunna känna igen och identifiera följande geometriska figurer: Kvadrat, romb, parallelogram, triangel, rektangel, cirkel och månghörning.
- Veta vad som menas med omkrets samt kunna bestämma omkretsen för en geometrisk figur.
- Kunna bestämma och beräkna arean av rektanglar, kvadrater parallelogrammer, cirklar och trianglar.
- Känna till de vanligaste längdenheterna, areaenheterna, tidsenheterna och massaenheterna samt kunna genomföra enhetsomvandlingar.
- Känna till vardagliga volymenheter som liter, deciliter osv. och kunna genomföra enhetsomvandlingar

Kunna avbilda och beskriva viktiga egenskaper hos vanliga geometriska objekt samt kunna tolka och använda ritningar och kartor

EXEMPEL:

- Veta att en triangelns vinkelsumma är 180°. Med vinkelsumma menas den summa man får om man adderar triangelns tre vinklar.
- Veta vad som menas med räta (90°), trubbiga (>90°) och spetsiga vinklar (<90°).
- Veta vad som menas med en rätvinklig, likbent och liksidig triangel.
- Från en ritning, karta eller foto där skalan är angiven kunna bestämma avstånd i verkligheten eller längden på kartan.
- Veta att skala 5:1 betyder en förstoring 5 gånger
- Veta att t.ex. skala 1:2000 betyder en förminskning 2000 gånger.

Kunna tolka, sammanställa, analysera och värdera data i tabeller och diagram

EXEMPEL:

- Utifrån en enkel undersökning kunna sammanställa resultaten i en tabell med hjälp av en avprickning.
- Förstå och kunna använda sig av att summan av alla procenttal i ett cirkeldiagram = 100%
- Kunna avläsa enkla stapel-, stolp-, linje- och cirkeldiagram.
- Kunna använda lämpligt diagram i rätt situation.
- Kunna tolka och läsa olika typer av tabeller och diagram.
- Kunna beräkna medelvärdet och median för ett antal värden som ges.

Kunna använda begreppet sannolikhet i enkla slumpsituationer

EXEMPEL:

- Kunna lösa ett enkelt problem med sannolikhet genom att använda formeln som säger att Sannolikheten = Antalet gynnsamma fall dividerade med Totala antalet fall.
- Veta att sannolikhet kan uttryckas som ett procenttal, decimaltal, bråk (t.ex. 25%, 0,25, $\frac{1}{4}$)
- Kunna lösa uppgifter där det gäller att beräkna hur många gånger det är sannolikt att något särskilt skall inträffa om man känner till sannolikheten och antalet försök.
- Kunna lösa uppgifter där det gäller att beräkna sannolikheten utifrån en egen undersökning.

Kunna tolka och använda enkla formler, lösa enkla ekvationer, samt kunna tolka och använda grafer till funktioner som beskriver verkliga förhållanden och händelser

EXEMPEL:

- Kunna lösa uppgifter där det gäller att beräkna sannolikheten från givna fakta.
- Klara av att se ett mönster hos olika figurer med tändstickor, mynt eller kvadrater på så sätt att om t.ex. tre figurer visas så skall den fjärde figuren kunna ritas.
- Veta vad som menas med ett koordinatsystem samt känna till begreppen x-axel, y-axel och origo.
- Veta vad som menas med en variabel samt känna till att en variabel kan benämnas "n", "x" eller någon annan bokstav.
- Kunna uttrycka enkla samband med en formel.
variabler (bokstavsuttryck) kallas för algebraiska uttryck.
Ex: $n + 5$
- Kunna förenkla uttryck. Ex. $5x + 3x + 3 = 8x + 3$
- Kunna läsa och förstå ett uttryck med en variabel samt kunna beräkna uttryckets värde för ett speciellt värde på variabeln.

Ex: om $x = 4$ så blir värdet för uttrycket
 $2 \cdot x + 5 =$
 $2 \cdot 4 + 5 =$
 $8 + 5 = 13.$

- Kunna utföra enkla beräkningar med hjälp av givna formler och kunna tolka formler.
- värdet av höger led och vänster led alltid är lika.
- Kunna tolka (översätta) en enkel ekvation till en mening och förklara vad ekvationen betyder.
- Kunna lösa en enkel ekvation ex $5x + 3 = 18$
- Veta att ett koordinatsystem är ett rutnät med två tallinjer, en x-axel och en y-axel och mittpunkten kallas origo.
- Kunna beskriva en punkt i ett koordinatsystem.
- Om x-koordinaten = 4 och y-koordinaten = -7 beskrivs punkten med koordinaterna (4; -7).
- I ett koordinatsystem kunna rita in en eller flera punkter om koordinaterna anges.
- Veta hur man med hjälp av en formel räknar ut x och y- koordinat och för i dessa i en värdetabell.
- Kunna använda en värdetabell för att rita in värdena i ett koordinatsystem.
- Kunna lösa enkla problem genom att från en graf läsa av ett efterfrågat värde.

Bedömning av VG och MVG kvalitéer

Bedömningen för betyget godkänd utgår från uppnåendemålen som vi har exemplifierat ovan. För betygen VG och MVG tänker vi oss att eleven skall uppfylla målen samt visa kvalitéer som är beskrivna i skolverkets kriterier för dessa betyg. Som stöd för bedömningen har vi valt att visa exempel på uppgifter och bedömningsmatriser som PRIM-gruppen har arbetat fram till de nationella proven.

Väl godkänd åk 8 och 9

Kriterier för betyget Väl godkänd

Eleven använder matematiska begrepp och metoder för att formulera och lösa problem.

Eleven följer och förstår matematiska resonemang.

Eleven gör matematiska tolkningar av vardagliga händelser eller situationer samt genomför och redovisar med logiska resonemang sitt arbete såväl muntligt som skriftligt.

Eleven använder ord, bilder och matematiska konventioner på ett sådant sätt att det är möjligt att följa, förstå och pröva de tankar som kommer till uttryck.

Eleven visar säkerhet i sitt problemlösningsarbete och använder olika metoder och tillvägagångssätt.

Eleven kan skilja gissningar och antaganden från det vi vet eller har möjlighet att kontrollera.

Eleven ger exempel på hur matematiken utvecklats och använts genom historien och vilken betydelse den har i vår tid inom några olika områden. (*utdrag från skolverkets kursplan och betygskriterier.*)

För att åskådliggöra kvalitativa nivåer kan man använda sig av PRIM-gruppens generella bedömningsmatris till NP.

Bedömningen avser	Kvalitativa nivåer		
	Lägre	—————→	Högre
<p>Förståelse och metod <i>I vilken grad eleven visar förståelse för problemet.</i> <i>Kvaliteten på den metod som eleven väljer.</i></p>	Visar någon förståelse för problemet, väljer metod som bara delvis fungerar.	Förstår problemet nästan helt, väljer metod som fungerar.	Förstår problemet och väljer lämplig metod som ibland kan var generell.
<p>Genomförande och analys <i>Hur fullständigt och hur väl eleven löser problemet och i vilken mån eleven använder samband och generaliseringar.</i> <i>Kvaliteten på elevens slutsatser, analyser och reflektioner.</i></p>	Löser endast delar av problemet eller visar brister i procedurer och metoder.	Löser de väsentliga delarna av problemet med användande av logiska resonemang.	Genomför den valda metoden korrekt och analyserar resultatet.
<p>Redovisning och matematiskt språk <i>Hur fullständig och hur klar och tydlig elevens redovisning är.</i> <i>Hur väl eleven använder matematiskt språk och representation (figurer, grafer, diagram).</i></p>	Redovisningen går delvis att följa även om det matematiska språket är torftigt och ibland felaktigt.	Redovisningen är mestadels klar och tydlig men kan vara knapphändig. Det matematiska språket är acceptabelt men med vissa brister.	Redovisningen är välstrukturerad, fullständig och tydlig. Det matematiska språket är korrekt och lämpligt.

Mycket väl godkänd åk 8 och 9

Kriterier för betyget Mycket väl godkänd

Eleven formulerar och löser olika typer av problem samt jämför och värderar olika metoders för- och nackdelar.

Eleven visar säkerhet i sina beräkningar och sitt problemlösningsarbete samt väljer och anpassar räknemetoder och hjälpmedel till den aktuella problemsituationen.

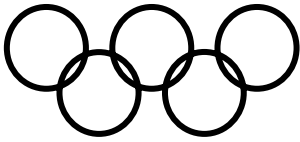
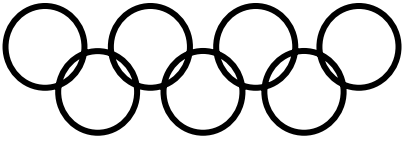
Eleven utvecklar problemställningar och använder generella strategier vid uppgifternas planering och genomförande samt analyserar och redovisar strukturerat med korrekt matematiskt språk.

Eleven tar del av andras argument och framför utifrån dessa egna matematiskt grundade idéer.

Eleven reflekterar över matematikens betydelse för kultur- och samhällsliv.

Exempel hämtad från NP 2006 delprov C uppg. 7

Tabellen visar ett mönster som är inspirerat av de olympiska ringarna.

	Figur (n)	Antal ringar (r)	Antal skärningspunkter (s)
	1	5	8
	2	7	12
	3	9	16
	⋮	⋮	⋮
	n	r	s

- d) Vilken formel kan man använda för att beräkna antalet skärningspunkter (s) i figur n ? Beskriv hur du kom fram till din formel. (1/2) ☒

Exempel på elevlösning och bedömning

Först räknar man ut antalet ringar med hjälp av formeln $r = 2n + 3$. Sedan räknar man ut antalet skärningspunkter med formeln $s = r \cdot 2 - 2$

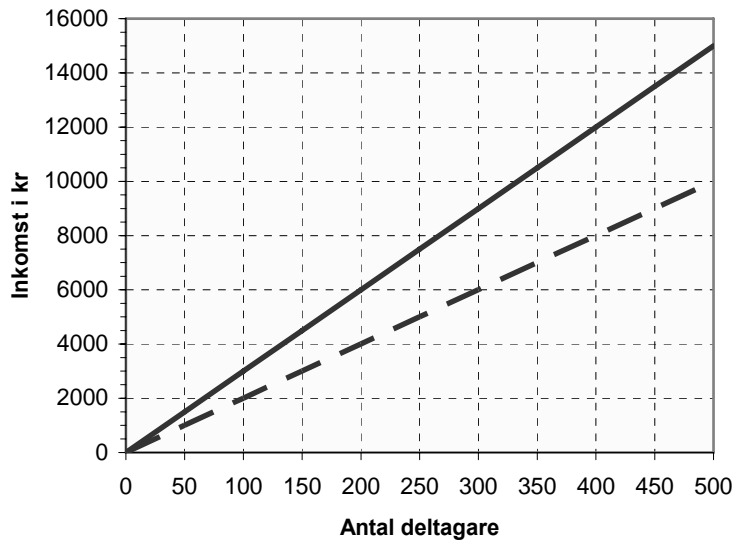
Om man tar antalet ringar (r) och dubblar det, för att ta bort 2 st för man antal skärningspunkter. Det är så att i ring 1 och sista ringen finns ingen annan ring som skär där, därför måste man ta bort 2 st skärpunkter. Men de andra ringarna emellan har dubbelt så många skärpunkter som ring 1 och sista ringen.

Det sista elevarbetet visar följande MVG-kvaliteter:

MVG-kvalitet	visar eleven på denna uppgift genom att
Visar säkerhet i problemlösning och beräkningar	
Formulerar och utvecklar problem, använder generella strategier vid problemlösning	
Tolkar och analyserar resultat, jämför och värderar olika metoders för- och nackdelar	tolka mönstret och beskriva det med korrekta generella samband
Använder matematiska resonemang, tar del av andras argument och för diskussionen framåt	använda matematiska resonemang vid beskrivningen av sambandet
Redovisar strukturerat med lämpligt/korrekt matematiskt språk	göra en välstrukturerad redovisning med lämpligt matematiskt språk som är lätt att följa

Uppgift hämtad från NP 2006 delprov C uppg. 11

Skidklubben Åsbacken arrangerar varje år en tävling för barn och ungdomar som kallas "Lilla OS". Startavgiften är högre om man är junior (11–17 år) än om man är minior (3–10 år). Diagrammet visar hur inkomsten från juniorgruppen och miniorgruppen beror på antalet deltagare i varje grupp.

- b) Ett år deltog 500 barn och ungdomar i "Lilla OS". Inkomsten från startavgifterna blev totalt 13 110 kr. Hur många miniorer deltog i tävlingen det året? (1/2) □

$$\begin{aligned} \text{totalt} &= 13110 \text{ kr} \\ \text{miniorer} &= x \text{ st} \quad (20 \text{ kr}) \\ \text{juniorer} &= 500 - x \text{ st} \quad (30 \text{ kr}) \\ 20 \cdot x + (500 - x) \cdot 30 &= 13110 \\ 20x + 15000 - 30x &= 13110 \\ 20x + 15000 &= 13110 + 30x \\ 15000 &= 13110 + 10x \\ 1890 &= 10x \\ x &= 189 \end{aligned}$$

Svar: 189 st miniorer deltog (1/2) □

Detta elevarbetet visar följande MVG-kvaliteter:

<i>MVG-kvalitet</i>	<i>visar eleven på denna uppgift genom att</i>
Visar säkerhet i problemlösning och beräkningar	visa säkerhet i problemlösningsarbetet och beräkningarna
Formulerar och utvecklar problem, använder generella strategier vid problemlösning	använda en generell lösningsmetod
Tolkar och analyserar resultat, jämför och värderar olika metoders för- och nackdelar	
Använder matematiska resonemang, tar del av andras argument och för diskussionen framåt	
Redovisar strukturerat med lämpligt/korrekt matematiskt språk	göra en välstrukturerad redovisning med lämpligt och korrekt matematiskt språk

Idrott och hälsa

- allmänna råd och riktlinjer

Elever i idrott och hälsa bör alltid vara ombytta och delta kontinuerligt efter bästa förmåga. Om elever av någon anledning inte kan medverka fullt ut på lektionen kan det styrkas med intyg från vårdnadshavare eller skolhälsan eller särskilt diskuteras med idrottsläraren.

Skador och längre tids sjukdom som påverkar elevens aktiva deltagande bedöms från fall till fall av idrottsläraren på basis av läkarutlåtande. Eleven skall då erbjudas anpassad undervisning med promenader, teorifrågor, lättare cykelträning eller andra uppgifter och arbeta aktivt med detta för att kunna bedömas.

Utifrån Lpo94s mål att sträva mot och att uppnå vill vi nedan sammanfatta och beskriva hur betyg bör sättas i ämnet idrott och hälsa. De allmänna bedömningsgrunderna är en grov förenkling, men ändå en beskrivning över vad respektive betyg kan innebära. Betyget i idrott och hälsa bör delas upp i sju delar;

- fysiska färdigheter
- teoretiska färdigheter
- aktivt deltagande
- vilja till förbättring, ansvar i gruppen
- förmåga att kunna ta instruktioner
- förståelse för ämnet
- faktakunskaper

Övergripande faktorer för de olika kvalitetsnivåerna:

Godkänd

Eleven tar personligt ansvar och deltar kontinuerligt och aktivt efter bästa förmåga i idrottsundervisningens praktiska och teoretiska moment. Eleven har grundläggande kunskaper om vilka faktorer som påverkar hälsan. Eleven fungerar i grupp tillsammans med andra elever. Utifrån sina förutsättningar visar eleven fysiska färdigheter och idrottsprestationer.

Väl godkänd

Eleven uppfyller kriterierna för betyget Godkänd. Eleven visar dessutom genom vilja och ambition märkbara framsteg i de praktiska och teoretiska momenten. Eleven har goda kunskaper om vilka faktorer som påverkar hälsan. Eleven tar ansvar i grupp och visar initiativförmåga. Eleven utför ledaruppgifter. Utifrån sina förutsättningar visar eleven goda fysiska färdigheter och idrottsprestationer.

Mycket väl godkänd

Eleven uppfyller kriterierna för betyget Väl Godkänd. Eleven har dessutom mycket goda färdigheter i de flesta praktiska och teoretiska delmoment. Eleven har mycket goda kunskaper om vilka faktorer som påverkar hälsan. Eleven visar goda ledaregenskaper och är ett gott föredöme. Utifrån sina förutsättningar visar eleven mycket goda fysiska färdigheter och idrottsprestationer.

Idrott och hälsa

- exempel på bedömning och kriterier

Nedan följer exempel på bedömning med utgångspunkt ur LPO94, för de nationella målen för år.9.

Mål som eleven skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret.

Eleven skall (Betyget Godkänd):

- *förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa och kunna tillämpa kunskaper i ergonomi i vardagliga sammanhang.*
 - *kunna delta i lek, dans, idrott och andra aktiviteter och kunna utföra lämpliga rörelseuppgifter.*
 - *kunna forma och genomföra aktiviteter för egen motion.*
 - *kunna orientera sig i okända marker genom att använda olika hjälpmedel samt kunna planera och genomföra vistelse i naturen under olika årstider.*
 - *ha kunskaper i livräddande första hjälp.*
 - *ha kunskaper i vanliga rörelseaktiviteter och hur de kan bedrivas på ett säkert sätt.*
-

Kriterier för Väl godkänd

Eleven reflekterar med hjälp av kunskaper om kropp och rörelse över hur hälsa och välbefinnande kan bibehållas och förbättras.

Eleven använder ett ändamålsenligt rörelsemönster vid deltagandet i olika fysiska aktiviteter.

Eleven använder sina kunskaper för att förutse och avvärja risker i samband med olika fysiska aktiviteter.

Eleven föreslår och genomför fysiska aktiviteter som befrämjar egen motion och hälsa.

Eleven deltar och tillämpar sina kunskaper om friluftsliv under olika årstider.

Kriterier för Mycket väl godkänd

Eleven använder sina kunskaper om livsstil, livsmiljö och hälsa för att bedöma värdet av olika idrotts- och friluftaktiviteter.

Eleven organiserar motions-, idrotts- eller friluftaktiviteter tillsammans med andra med hänsyn till olika deltagares behov.

Eleven anpassar sina rörelser till de krav som olika aktiviteter och situationer ställer på exempelvis balans, precision och tempo.

Eleven komponerar, motiverar och genomför ett allsidigt och funktionellt motionsprogram.

Eleven skall för Betyget Godkänd:

- delta i lek, dans, idrott och andra aktiviteter och kunna utföra lämpliga rörelseuppgifter.

Exempel:

År 9

Innebär att kontinuerligt delta aktivt på egna villkor dvs. att på egen hand följa och utföra instruktioner samt delta aktivt efter bästa förmåga i såväl lekar, danser, rörelseaktivitet och idrott på lektionerna. Målet nås genom att eleven utvecklar allsidiga rörelseaktiviteter samt tar ansvar och samarbetar med andra för sin och gruppens utveckling i de flesta praktiska moment i idrottsundervisningen. Exempel på rörelseaktiviteter kan vara samarbetsövningar, konditionsbanor, bollspel, danser eller annan sorts träning.

År 8

Innebär att kontinuerligt delta aktivt på egna villkor dvs. att på egen hand följa och utföra instruktioner samt delta aktivt efter bästa förmåga i såväl lekar, danser, rörelseaktiviteter och idrott på lektionerna. Målet nås genom att eleven utvecklar allsidiga rörelser samt tar ansvar och samarbetar med andra för sin och gruppens utveckling i de flesta praktiska moment i idrottsundervisningen. Exempel på rörelseaktiviteter kan vara samarbetsövningar, konditionsbanor, bollspel, danser eller annan sorts träning.

- kunna forma och genomföra aktiviteter för egen motion.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven väljer motionsformer (till exempel olika sporter, gymnastik, joggning, stretching, workout, aerobics, gymping) och genomför den. Målet nås genom att till exempel eleven väljer en av ovanstående aktiviteter under lektioner.

Ytterligare exempel är att eleven har kunskaper om hur den egna kroppen fungerar och hur eleven bl.a. genom regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv kan bibehålla och förbättra sin fysiska, psykiska och sociala hälsa. Centralt för målet är att eleven kan lägga sin grund för en aktiv och hälsobefrämjande livsstil där begrepp som kondition, styrka och rörlighet är nyckelord.

År 8

Innebär att eleven väljer motionsformer (till exempel olika sporter, gymnastik, joggning, stretching, workout, aerobics, gymping) och genomför den. Målet nås genom att till exempel eleven väljer en av ovanstående aktiviteter under lektioner.

Centralt för målet är att eleven kan lägga sin grund för en aktiv och hälsobefrämjande livsstil där begrepp som kondition, styrka och rörlighet är nyckelord.

- ha kunskaper i vanliga rörelseaktiviteter och hur de kan bedrivas på ett säkert sätt.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven har kunskaper inom de flesta praktiska moment i idrottsundervisningen till exempel att eleven har kunskaper om grundläggande regler, teknik och spelidé. Med "på ett säkert sätt" menas att eleven kan visa hänsyn mot kamrater, kan förebygga skador (till exempel kunna värma upp och stretcha) samt tar ansvar för säkerhet.

År 8

Innebär att eleven har kunskaper inom de flesta praktiska moment i idrottsundervisningen till exempel att eleven har kunskaper om grundläggande regler, teknik och spelidé. Med "på ett säkert sätt" menas att eleven kan visa hänsyn mot kamrater, kan förebygga skador (till exempel kunna värma upp och stretcha) samt tar ansvar för säkerhet.

- förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa och kunna tillämpa kunskaper i ergonomi i vardagliga sammanhang.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven förstår att det råder ett samband mellan maten vi äter, vår fysiska, psykiska och sociala hälsa samt våra motionsvanor. Att "kunna tillämpa kunskaper i ergonomi" innebär till exempel att eleven ska kunna behärska rätt bär- och lyftteknik samt veta vad en god arbetsmiljö har för betydelse för vår hälsa. Målet kan vara bra att bedömas teoretiskt.

År 8

Innebär att eleven har viss förståelse att det råder ett samband mellan maten vi äter, vår fysiska, psykiska och sociala hälsa samt våra motionsvanor. Att "använda sig av ergonomi..." innebär till exempel att eleven ska känna till rätt bär- och lyftteknik samt veta vad en god arbetsmiljö har för betydelse för vår hälsa. Målet kan vara bra att bedömas teoretiskt.

- kunna orientera sig i okända marker genom att använda olika hjälpmedel samt kunna planera och genomföra vistelse i naturen under olika årstider.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven på egen hand kan ta sig fram och tillbaka till en bestämd plats på okänd mark (såväl ett skogsområde som stadsområde) med hjälp av till exempel en karta och kompass. Att "planera och genomföra vistelse..." innebär att eleven till exempel skriftligt planerar och praktiskt genomför en vandring, övernattnings eller liknande i naturen under såväl vinter som vår.

År 8

Innebär att eleven på egen hand kan ta sig fram och tillbaka till en bestämd plats i närområdet (såväl ett skogsområde som stadsområde) med hjälp av till exempel en karta och kompass. Att "genomföra vistelse..." innebär till exempel att eleven praktiskt genomför en vandring, övernattnings eller liknande i naturen under såväl vinter som vår.

- ha kunskaper i livräddande första hjälp

Exempel:

År 9

Innebär att eleven utbildas samt får grundläggande kunskaper om nödsituationer som till exempel livräddning, ABC, HLR och första hjälpen vid olycksfall. Målet kan vara bra att bedömas teoretiskt. Till exempel bör eleven veta hur man hjälper en person som är medvetslös.

År 8

Innebär att eleven utbildas samt får grundläggande kunskaper om nödsituationer som till exempel livräddning, ABC, HLR och första hjälpen vid olycksfall. Målet kan vara bra att bedömas teoretiskt. Till exempel bör eleven veta hur man hjälper en person som är medvetslös.

Kriterier för betyget Väl godkänd:

- eleven föreslår och genomför fysiska aktiviteter som befrämjar egen motion och hälsa.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven uttrycker sitt behov av motion/träning och till exempel att eleven väljer att löpträna för att förbättra sin kondition, eller väljer att styrketräna för att förbättra sin styrka. Eleven bör kunna ta eget ansvar och visa självständighet.

År 8

Innebär att eleven reflekterar över sina behov av motion/träning och till exempel att eleven väljer att löpträna för att utveckla kondition, styrka och rörlighet.

Eleven bör utveckla ett visst eget ansvar och självständighet.

- eleven använder ett ändamålsenligt rörelsemönster vid deltagandet i olika fysiska aktiviteter.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven kan utföra rörelser, till exempel danssteg, slagteknik mm med kontroll och precision liksom att med hänsyn till rytm och estetik ge uttryck för känslor och stämning. Med "olika fysiska aktiviteter..." menas att till exempel eleven behärskar tekniken inom flera moment såsom danser, bollspel och andra idrottsgrenar.

År 8

Innebär att eleven kan utföra enkla rörelser, till exempel danssteg, slagteknik mm att med hänsyn till rytm och estetik samt ge uttryck för känslor och stämning. Med "olika fysiska aktiviteter..." menas att till exempel eleven behärskar viss teknik inom flera moment såsom danser, bollspel och andra idrottsgrenar.

- eleven använder sina kunskaper för att förutse och avvärja risker i samband med olika fysiska aktiviteter.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven genomför uppvärmning inför valda aktiviteter och stretchar använda muskler efteråt samt förutser farliga situationer i samband med undervisningen. Detta gäller såväl sig själv som sina klasskamrater. Exempel kan vara att rätta sin klasskamrat som bryter mot säkerhetsregler, men också att själv ta ansvar för att säkerhet följs.

År 8

Innebär att eleven genomför uppvärmning inför valda aktiviteter och stretchar använda muskler. Detta gäller såväl sig själv som sina klasskamrater. Exempel kan vara att rätta sin klasskamrat som bryter mot säkerhetsregler, men också att själv ta ansvar för att säkerhet följs.

- eleven reflekterar med hjälp av kunskaper om kropp och rörelse över hur hälsa och välbefinnande kan bibehållas och förbättras.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven förstår begreppet träningslära och kan använda kunskapen i praktiken. Att reflektera kan innebära att eleven själv tänker efter vilka behov som han/hon har, men även hur andra människor ska göra för att må bättre.

År 8

Innebär att eleven förstår begreppet träningslära och kan använda kunskapen i praktiken. Att reflektera kan innebära att eleven själv tänker efter vilka behov som han/hon har.

- eleven deltar i och tillämpar sina kunskaper om friluftsliv under olika årstider.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven engagerar sig i friluftsliv, natur- och miljöfrågor via vistelse i skog och mark. Att "tillämpa sina kunskaper..." innebär att eleven till exempel kan organisera sin vistelse, kunna klä sig efter det väder och klimat som råder ta hänsyn till vår natur.

År 8

Innebär att eleven engagerar sig i friluftsliv, natur- och miljöfrågor via vistelse i skog och mark. Att "tillämpa sina kunskaper..." innebär att eleven till exempel kan organisera sin vistelse, kunna klä sig efter det väder och klimat som råder ta hänsyn till vår natur.

Kriterier för betyget Mycket väl godkänd;

- eleven organiserar motions-, idrotts- eller friluftaktiviteter tillsammans med andra med hänsyn till olika deltagares behov.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven till exempel tillsammans med en klasskamrat organiserar en idrottslektion eller en del av en lektion lek, dans eller en vistelse i naturen där alla elever kan vara med. Med att organisera innebär att eleven kan planera, instruera, leda och strukturera aktiviteten. Av särskild vikt är att olika behov tillgodoses, dvs. man tar hänsyn till alla elevers olika förutsättningar.

År 8

Innebär att eleven till exempel tillsammans med en klasskamrat organiserar en idrottslektion eller en mindre del av en lektion, lek och dans.

Med att organisera innebär att eleven till viss del kan planera, instruera, leda och strukturera aktiviteten med viss tydlighet och engagemang.

- eleven anpassar sina rörelser till de krav som olika aktiviteter och situationer ställer på exempelvis balans, precision och tempo.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven kan utföra rörelser med tempo, balans och precision oavsett inre och yttre förutsättningar (idrottsgren, sal, plats, väder, lag m.m.). Att "anpassa sina rörelser" kan innebära att eleven fysiskt till exempel kan värdera och anpassa sitt tempo under ett lagspel eller en individuell uppgift. Det ställs olika krav på rörelser beroende på idrottsaktivitet, klassammansättning och tidigare kunskaper hos deltagarna.

År 8

Innebär att eleven kan utföra mer komplexa rörelser med precision/utförande oavsett inre och yttre förutsättningar (idrottsgren, sal, plats, väder, lag m.m.). Att "anpassa sina rörelser" kan innebära att eleven fysiskt till exempel kan anpassa sina rörelser under ett lagspel eller en individuell uppgift. Det ställs olika krav på rörelser beroende på idrottsaktivitet, klassammansättning och tidigare kunskaper hos deltagarna.

- eleven använder sina kunskaper om livsstil, livsmiljö och hälsa för bedöma värdet av olika idrotts- och friluftsviteter.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven använder sina sammanlagda kunskaper inom ämnet för att kunna veta varför fysiska aktivitet har betydelse för vår livsstil och hälsa. Kunskaperna ska leda till att eleven både förstår ämnets syfte och betydelse för välbefinnande både ur ett individ- och samhällsperspektiv.

Målet kan nås genom att eleven kritiskt bemöter missförhållanden som kan förekomma i samband med idrott (könsroller, kroppsideal, kulturella skillnader, kränkningar, dopning och fusk) visar och förklarar dessa. Målet kan vara bra att bedömas teoretiskt.

År 8

Innebär att eleven använder sina kunskaper inom ämnet för att kunna veta varför fysiska aktiviteter har betydelse för vår livsstil och hälsa. Kunskaperna ska leda till att eleven både förstår ämnets syfte och betydelse för välbefinnande både ur ett individ- och samhällsperspektiv. Målet kan vara bra att bedömas teoretiskt.

- eleven komponerar, motiverar och genomför ett allsidigt och funktionellt motionsprogram.

Exempel:

År 9

Innebär att eleven planerar, förklarar och gör ett motionsprogram. Med "allsidigt..." menas att man ska ta hänsyn till kondition, styrka och rörlighet, medan "funktionellt..." innebär att det ska finnas ett syfte och mål med programmet.

År 8

Innebär att eleven planerar och gör ett motionsprogram. Med "allsidigt..." menas att man ska ta hänsyn till kondition, styrka och rörlighet, medan "funktionellt..." innebär att det ska vara möjligt att genomföra.

Betygskriterier Bild

1. Framställa bilder

G

Eleven skall ha förmåga att se och framställa bilder och former med hjälp av traditionella och moderna metoder och tekniker.

År8

Eleven har prövat att använda några olika tekniker och metoder på ett traditionellt och modernt vis.

Exempel:

- Komposition – ha prövat att bygga upp en bild med framför – bakom, stort – litet, horisont och enpunktperspektiv.
- Teckning – ha prövat att skissa, använda gråskala och skugga för att skapa illusion av tredimensionell bild.
- Färglära – ha prövat att blanda egna färger, måla jämna ytor, fylla pappret med färg, spara ut och måla lager på lager.
- Lera – ha prövat tumning, ringling, kavling, drejning, sammanfoga med slicker, jämna ut och gröpa ur.
- Foto – ha prövat att använda digitalkamera.

År9

Eleven har visat att han/hon har förstått och vet hur man använder några olika tekniker och metoder för att skapa bilder och former ur verklighet och fantasi.

Exempel:

- Komposition – kan bygga upp en bild med framför – bakom, stort – litet, horisont och enpunktperspektiv.
- Teckning – kan skissa, använda gråskala och skugga för att skapa illusion av tredimensionell bild .
- Färglära – kan blanda egna färger, måla jämna ytor, fylla pappret med färg, spara ut och måla lager på lager.
- Lera – kan tumma, ringla, kavla, dreja, sammanfoga med slicker, jämna ut och gröpa ur.
- Foto – kan använda digitalkamera, bildhanteringsprogram, filmkamera.

VG

Eleven skapar uttrycksfulla bilder och former med hjälp av såväl traditionella metoder och tekniker som moderna visuella medier och tillämpar ett kritiskt förhållningssätt i arbetet.

År8

Delar av elevens arbete berör de flesta betraktare. Eleven har tankar kring sina egna arbeten.

Exempel:

- Uttryck – vackra, skrämmande, humoristiska...
- Metod - inleder med lärarens hjälp sina arbeten genom skisser och samtal.
- Utvärdering – skriftligt genom att svara på frågor, samtal i grupp eller redovisningar.

År9

Eleven skapar bilder och former som berör de flesta betraktare. Eleven har relevanta reflektioner när det gäller det egna arbetet.

Exempel:

- Uttryck – frågeställande, tankeväckande...
- Metod - inleder sina arbeten genom skisser och samtal.
- Utvärdering – skriftligt genom att svara på frågor, samtal i grupp eller redovisningar. Berättar vad som lyckats och vad som är mindre bra samt motiverar varför.

MVG

Eleven arbetar utifrån egna idéer, finner förebilder, söker metoder och tekniska lösningar i olika konst- och bildtraditioner och bearbetar på ett konstruktivt sätt idémässiga, formmässiga och praktiska problem som uppstår i det egna bildarbetet.

År8

Eleven strävar mot att arbeta efter egna förslag och egna idéer och utvecklar själv lärarens uppgifter på ett kreativt sätt som visar att man kan använda det man lärt sig tidigare. Eleven vågar pröva nya vägar inom olika tekniker och bildtraditioner samt visar intresse för hur andra har gjort tidigare.

Exempel:

- Använder collage i en akvarelluppgift eller kombinerar stål, glas och sten med lera.
- Applicerar kunskaper om perspektivlära i en bild mot miljöförstöring.

År9

Eleven kommer med förslag och idéer när det gäller det egna arbetet, behärskar och vågar utmana sig själv i olika tekniker. Eleven hämtar själv information från olika konst- och bildtraditioner.

Exempel:

Kan på eget initiativ:

- Vid porträttmålning välja att inspireras av Monalisa när det gäller t ex bakgrund.
- Göra porträtt i kubistisk stil.
- Blanda olika tekniker.
- Sätta in bildelement från konsthistorien i en reklambild.

2. Använda bilder

G

Eleven skall kunna använda egna och andras bilder i bestämda syften

År8

Eleven klarar med lärarens hjälp att få fram olika budskap genom användning av andras bilder eller genom bilder som eleven framställt själv.

Exempel:

- Måla en varningsskylt, teckna hur det ser ut när en orkan drar fram, måla ett träd som berättar hur man känner sig...
- Göra ett collage av tidningsbilder som illustrerar t.ex. kärlek, ensamhet...

År9

Eleven kan få fram olika budskap genom användning av andras bilder eller genom bilder som eleven framställt själv.

Exempel:

- Visualisera en händelse, göra en väggtidning, teckna en serie...
- Göra en väggtidning om droger, energiförsörjning..
- Teckna en serier om skolan.

VG

Eleven använder bilder i kombination med andra gestaltungsformer för att kommunicera idéer och tankar i bestämda syften.

År8

Eleven förstår att bild tillsammans med någon annan uttrycksform kan förstärka ett budskap och har provat på detta.

Exempel:

- Illustrera en egen saga.
- Använda bilder från massmedia för att illustrera ett faktaarbete.

År9

Eleven kan sätta samman bild med någon annan uttrycksform så att dessa förstärker varandra och skapar ett gemensamt uttryck.

Exempel:

- Kan göra ett bildspel med musik
- Kan göra en valaffisch där bild och text hänger samman, och som propagerar för ett bestämt politiskt parti.

MVG

Eleven använder bilden i kombination med andra uttrycksformer för att kommunicera egna tankar och idéer och sätta frågor under debatt.

År8

Eleven söker sätta samman egna bilder med sina övriga kunskaper och erfarenheter för att ställa saker på sin spets och för att skapa debatt.

Exempel:

- Kan illustrera en egen dikt som provocerar och ställer frågor.
- Kan illustrera ett arbete om mobbning för att skapa engagemang kring problemet.

År9

Eleven kan kombinera sina olika uttrycksformer för att kommunicera egna och andras tankar och idéer.

Exempel:

- Kan sätta ihop bild och text om kamphundar, svenska soldater i Afghanistan eller överviktighet så att det väcker debatt.

3. Tolka bilder

G

Eleven skall kunna analysera och kritiskt granska konstbilder, bilder för reklam och propaganda, nyheter och information i form av tredimensionell gestaltning, stillbilder och rörliga bilder

År8

Eleven kan med hjälp av stödfrågor beskriva ett par olika slags bilder och förstå delar av mindre komplicerade bilders budskap. Eleven skall vid samtal om bilder ha egna åsikter och förstå att bilder påverkar oss.

Exempel:

- Kan med hjälp av stödfrågor utförligt berätta vad man ser i t.ex. Arosenius "Hjärtekrossaren" och förstå att det handlar om sviken kärlek.
- Förstå att reklambilden/filmen försöker påverka oss att handla.

År9

Eleven kan självständigt och utförligt beskriva olika slags bilder och kan med hjälp av ledfrågor förstå delar av bildens budskap och se vad det är i bilder som gör att man tolkar dem på ett visst sätt. Eleven skall även kunna kritisera olika slags bilder och motivera sina ståndpunkter.

Exempel:

- Kan med hjälp av ledfrågor tolka färgsymbolik, kroppsspråk, bildmetaforer (som äpple för kunskap...)
- Kan säga vad vederbörande tycker om Picassos "Cirkusfamiljen" och kunna förklara varför.

VG

Eleven tolkar bilder självständigt och förstår termer och grundläggande begrepp inom bildområdet samt har tillägnat sig ett språk om bild och använder det i bildsamtal.

År8

Eleven kan självständigt tolka delar av bilder och förstår facktermer när det gäller bild.

Exempel:

- Förstår ord som bildspråk, värdeperspektiv, yttre bild, minimalism, barock...
- Genomskådar själv reklamfilmer/-bilder och ser att media använder olika grepp som humor, skönhet, sundhet, auktoriteter.
- Kan delvis tala om vad det är i en bild som gör att man kan tolka den på ett visst sätt.

År9

Eleven kan självständigt tolka olika slags bilder och använder facktermer när det gäller bild.

Exempel:

- Använder ord som bildspråk, värdeperspektiv, yttre bild, minimalism, barock, naivistiskt, färgsymbolik, monumental, relief...
- Genomskådar själv nyhetsbildens funktion för att illustrera och skapa nyfikenhet.
- Förstår att bilder kan vara manipulativa – retuscherade bilder på kvinnor, leende soldater i krig...
- Kan redogöra för vad det är i en bild som gör att man kan tolka den på ett visst sätt.

MVG

Eleven använder bildområdets termer och begrepp, analyserar och värderar bilders funktioner i skilda sammanhang samt har ett personligt förhållningssätt till bilder av olika slag.

År8

Eleven förstår att bilder har olika uppgifter i olika tider och miljöer. Eleven visar även intresse för att lära sig mer om bilden och dess språk.

Exempel:

- Förstår hur bilderna i det forntida Egypten hörde samman med livet efter detta.
- Förstår hur den kristna kyrkan använt bilden för att hylla gud och göra folket till goda kristna.
- Förstår hur man under barocken använde konsten för att förhärliga makthavarna.

År9

Bilder av olika slag är väl kända för eleven och han/hon har synpunkter och väl förankrade tankar kring bilders funktion i olika tider och miljöer.

Exempel:

- Ser själv hur bilderna användes under nazismen och hur bilden verkar inom dagens multimediasamhälle.
- Ställer frågor och har synpunkter om egna intryck av bilder innanför och utanför skolans undervisning.

4. Bild- och kulturhistoria

G

Eleven skall ha kännedom om och kunna beskriva bilder från skilda tider och kulturer, känna till några framträdande bildkonstnärer samt vara orienterad om aktuella verksamheter inom bildområdet.

År8

Eleven skall känna till och beskriva bilder från ett par tider/kulturer och känna till ett par konstnärer. Eleven skall även ha hört talas om något aktuellt inom bildvärlden.

Exempel:

- Vet en del om hur om hur konsten såg ut under förhistorisk tid, Greklands storhetstid, renässansen...
- Vet en del om Albertus Pictor och Leonardo da Vinci och känner till något om deras verk.
- Performance, installationer eller nyheter som diskuteras i media.

År9

Eleven skall känna till och beskriva bilder från några olika tider/kulturer och skall även känna till några konstnärer. Eleven skall ha hört talas om något av det som är aktuellt inom bildvärlden.

Exempel:

- Vet en del om hur konsten såg ut under förhistorisk tid, renässansen, barrocken modernismen, afrikansk konst, graffiti.
- Vet en del om Rembrant, Manet, Salvador Dali, Picasso, Lichtenstein och/eller Ernst Billgren och känner till något om deras verk.
- Performance, installationer eller nyheter som diskuteras i media.

VG

Eleven jämför och finner särdrag i olika kulturella och konstnärliga uttryck samt placerar några framträdande bildkonstnärer och deras verk i tiden. Eleven känner till aktuella verksamheter inom bildområdet.

År8

Eleven prövar att finna likheter och skillnader mellan olika stilar, epoker och konstnärers olika verk. Eleven kan i den kollektiva lärprocessen se vad som är typiskt för en stilart eller en konstnärsstil.

Exempel:

- Se skillnader och likheter mellan egyptisk och grekisk konst, romanska och gotiska kyrkors arkitektur.
- Kan beskriva lite av den tid då da Vinci levde och den tid då Rembrant levde.

År9

Eleven kan se likheter och skillnader mellan olika stilar, epoker och konstnärers olika verk. Eleven kan även se vad som är typiskt för en stilart eller en konstnärsstil.

Exempel:

- Se skillnader och likheter mellan afrikansk och europeisk konst, japansk och impressionistisk stil.
- Se skillnader och likheter i verk och personlighet mellan Renoir och Van Gogh, mellan Manet och Monet.
- Skriva eller redovisa muntligt ett arbete som beskriver och kommenterar aktuella händelser inom bildområdet.

MVG

Eleven beskriver och reflekterar över några väsentliga delar av bild- och kulturhistorien, gör estetiska jämförelser samt har blick för kulturella och konstnärliga särdrag. Eleven har god kännedom om aktuella verksamheter inom bild- och kulturområdet.

År8

Eleven prövar att kommunicera sina erfarenheter kring ett par delar av bild- och kulturhistorien. Eleven söker skaffa sig ett vidgat seende samt kan lätt se sammanhang och mönster inom bildvärlden.

Exempel:

- Se hur olika konstnärer har påverkat varandra och även hur konsten i dag påverkats av äldre generationers konstnärer. Hur Toulouse Lautreccs har påverkat Picasso. Hur Nedrup påverkats av det medeltida måleriet.

År9

Eleven kommunicerar sina erfarenheter kring olika delar av bild- och kulturhistorien. Eleven har ett vidgat bildseende samt kan lätt se sammanhang och mönster inom bildvärlden. Eleven följer med i massmedia när det gäller bild- och kulturverksamhet.

Exempel:

- Se hur konsten påverkas av tidsandan idag och kan dra paralleller till hur olika samhällen har skapat olika bild- och konststilar. Nutidens performance i den individualistiska, nucentrerade, västerländska konsten eller renässansens religiösa uppdragskonst.
- Skriva eller redovisa muntligt ett utförligt arbete som behandlar aktuella verksamheter inom bildområdet med egna väl genomtänkta kommentarer.

Engelska år 8

Lyssna

Godkänt

Eleven skall förstå tydligt, även något regionalt färgat, tal i instruktioner, berättelser och beskrivningar som rör kända förhållanden och egna intresseområden

- Eleven förstår och återger i stora drag innehållet, i regionalt färgat tal från olika språkområden där engelskan är första eller andra språk. Detta avser kända förhållanden och egna intresseområden vilket t.ex. innebär familj, skola och/eller fritid.
- Eleven förstår instruktioner.
- Eleven förstår tal i relativt naturligt taltempo. (*)

Väl godkänt

Eleven tillgodogör sig, sammanfattar och kommenterar innehållet i tydligt talat språk från olika språkområden.

- Eleven förstår och sammanfattar innehållet, muntligt eller skriftligt, i tydligt talat språk från olika språkområden. Vid samtal lyssnar eleven aktivt på andra.
- Eleven förstår tal i naturligt taltempo.

Mycket väl godkänt

Eleven tillgodogör sig, sammanfattar och kommenterar både helhet och detaljer i tydligt talat språk.

- Eleven förstår, sammanfattar och kommenterar helheten, muntligt eller skriftligt, i tydligt talat språk. Här gäller en djupare förståelse av sammanhanget.
- Vid samtal lyssnar eleven aktivt på andra.
- Eleven förstår tal i naturligt taltempo.

Tal

Godkänt

Eleven skall kunna delta aktivt i samtal kring kända ämnen och med hjälp av olika strategier bidra till att kommunikationen fungerar

Eleven skall kunna muntligt berätta och beskriva något som hon eller han sett, hört, upplevt eller läst samt uttrycka och argumentera för en uppfattning i något för honom eller henne angeläget ämne”.

- Eleven berättar om något som han/hon sett, hört, upplevt eller läst.
- Eleven deltar i ett samtal genom att lyssna och uttrycka åsikter rörande enkla vardagssituationer och områden som eleven kommit i kontakt med i undervisningen. Eleven strävar efter att göra sig förstådd även om han/hon inte hittar det/de rätta ordet/en.
- Eleven har ett godtagbart uttal, där han/hon förmedlar och uttrycker ett budskap.

Väl godkänt

Eleven använder strategier som t.ex. omformuleringar och förklaringar för att överbrygga språkliga problem

Eleven talar tydligt och med sammanhang samt anpassar sitt språk till några olika situationer

- Eleven talar tydligt med viss variation samt flyt och säkerhet.
- Eleven tar egna initiativ till att lösa språkliga problem.
- Eleven deltar aktivt vid samtal.
- Eleven strävar efter att tala klart och sammanhängande med god intonation.

Mycket väl godkänt

Eleven medverkar i olika samtalssituationer och löser språkliga problem på ett effektivt sätt

Eleven talar tydligt med språkligt flyt, variation och sammanhang

- Eleven talar tydligt, med variation samt flyt och säkerhet.
- Eleven tar ansvar för att samtalet går framåt genom att hjälpa och bjuda in andra i gruppen samt löser själv språkliga problem som uppstår.
- Eleven talar klart och sammanhängande med god intonation.

Läs

Godkänt

Eleven skall kunna läsa och tillgodogöra sig innehållet i enklare skönlitterära och andra berättande, beskrivande och argumenterande texter som behandlar kända ämnesområden

- Eleven förstår och kommenterar kortfattat texter som handlar om kända ämnesområden, såsom ungdomar, skola, fritidsintressen, hem, familj, musik, filmer. Eleven läser och förstår texter skrivna med ett förenklat språk exempelvis faktatexter, noveller, lättlästa romaner samt tidningsartiklar och information från bl.a. Internet. Eleven förstår skriftliga instruktioner samt information ur t.ex. vägbeskrivningar, turistbroschyrer, annonser, allmän vardagsinformation, veckoplaneringar mm.

Väl godkänt

Eleven läser, tillägnar sig och kommenterar lättlästa texter, både sådana på sakprosa och skönlitteratur

- Eleven förstår och kommenterar kortfattat, skriftligt och/eller muntligt, de texter som behandlas. Texterna och kommentarerna är mer innehållsrika och varierade än för betyget G.

Mycket väl godkänt

Eleven tillgodogör sig innehållet i texter av varierande längd, kommenterar dem och drar slutsatser

- Eleven förstår och kommenterar texterna, muntligt och/eller skriftligt, samt motiverar sina åsikter. Texterna och kommentarerna är mer innehållsrika och varierade än för betyget VG.

Skriv

Godkänt

Eleven skall kunna begära och ge information i skrift samt berätta och beskriva något

- Eleven uttrycker en vilja och förmåga att använda språket för att skriftligt kunna förmedla ett innehåll rörande områden som eleven kommit i kontakt med i undervisningen, genom t ex brev/e-mail/vykort/kortare text. Eleven berättar i skrift även om t ex sig själv och andra, egna intressen, semestervistelser eller andra upplevelser och något de sett, hört eller läst.
- Eleven ger svar som är begripliga för en engelskspråkig person.

Väl godkänt

Eleven skriver varierat och med sammanhang samt kommunicerar skriftligt vid informationsutbyte och sociala kontakter, ställer och besvarar frågor och anpassar sitt språk till några olika mottagare

- Utöver vad som krävs för G använder eleven språket skriftligt mer sammanhängande, varierat och fylligt. Eleven uttrycker även egna tankar och åsikter samt relaterar och reflekterar kring det han/hon skriver om.
- Eleven ger svar utan större grammatiska brister.

Mycket väl godkänt

Eleven uttrycker sig varierat i skrift och anpassar framställningen till några olika syften och mottagare.

- Utöver vad som krävs för VG anpassar eleven sitt skriftspråk vad gäller olika ändamål och mottagare. Ämnet är mer utförligt behandlat innehållsmässigt, fakta samt reflektion/analys, utan större brister i vokabulär, idiom, grammatik och stavning.

Realia och övrigt

Godkänt

Eleven skall ha kunskaper om vardagsliv, samhälle och kulturtraditioner i några länder där engelska har en central ställning samt kunna göra några jämförelser med egna kulturella erfarenheter

Eleven skall kunna reflektera över och dra slutsatser om sitt sätt att lära sig engelska

Eleven skall kunna välja och använda hjälpmedel vid textläsning, skrivning och andra språkliga aktiviteter

Eleven skall kunna, på egen hand och i samarbete med andra, planera och genomföra arbetsuppgifter samt därvid dra slutsatser av sitt arbete

- Eleven har kännedom om vardagsliv, samhälle och kulturtraditioner i några länder där engelskan används som första eller andra språk. Exempel på ovanstående områden är skola, politik, religion, högtider, maträtter, grundläggande historia, idrott, berömda personer mm. För de högre betygen krävs att eleven gör jämförelser och egna reflektioner. Eleven är medveten om likheter och skillnader i förhållande till egna kulturella erfarenheter.
- Eleven är medveten om hur han/hon på bästa sätt lär sig engelska.
- Eleven använder hjälpmedel vid textläsning, skrivning och andra språkliga aktiviteter och exempel på det är ordlista, grammatika, fonetisk skrift, lexikon, dator, CD-spelare mm.
- Eleven planerar, genomför och utvärderar sitt arbete, själv och med andra.

(*) se Skolverkets diagnostiska material för skolår 6-9

Engelska år 9

Lyssna

Godkänt

Eleven skall förstå tydligt, även något regionalt färgat, tal i instruktioner, berättelser och beskrivningar som rör kända förhållanden och egna intresseområden

Förtydligande: Med ”regionalt färgat” avses exempelvis tal från olika delar av Brittiska öarna, Irland, USA, Australien, Nya Zeeland, Indien, Sydafrika och Kanada. Med ”kända förhållanden och egna intresseområden” menas sådant som rör familj, skola och fritid.

Väl godkänt

Eleven tillgodogör sig, sammanfattar och kommenterar innehållet i tydligt talat språk från olika språkområden

Förtydligande: Eleven har här en god förståelse av innehållet.

Mycket väl godkänt

Eleven tillgodogör sig, sammanfattar och kommenterar både helhet och detaljer i tydligt talat språk

Förtydligande: Här gäller en djupare förståelse av sammanhanget. Eleven kan även kommentera enskilda detaljer.

Tal

Godkänt

Eleven skall kunna delta aktivt i samtal kring kända ämnen och med hjälp av olika strategier bidra till att kommunikationen fungerar

Förtydligande: Ordet ”aktivt” betyder att hålla igång ett samtal genom att lyssna, uttrycka åsikter, hålla med eller säga emot. Med ”kända förhållanden” menas ämnen som elevens verklighet och ”strategier” innebär att finna sätt att göra sig förstådd även om man inte hittar det rätta ordet.

Eleven skall kunna muntligt berätta och beskriva något som hon eller han sett, hört, upplevt eller läst samt uttrycka och argumentera för en uppfattning i något för honom eller henne angeläget ämne

Förtydligande: Att ”argumentera” innebär att kunna tala för sin sak och motivera sina åsikter.

Väl godkänt

Eleven använder strategier som t.ex. omformuleringar och förklaringar för att överbrygga språkliga problem

Förtydligande: Här tar eleven egna initiativ till att lösa språkliga problem.

Eleven talar tydligt och med sammanhang samt anpassar sitt språk till några olika situationer

Förtydligande: Eleven förstår här att använda språket på olika sätt i olika situationer och beroende på vem man talar med, t ex vuxna eller jämnåriga kamrater.

Mycket väl godkänt

Eleven medverkar i olika samtalssituationer och löser språkliga problem på ett effektivt sätt

Förtydligande: Eleven löser självständigt, snabbt och smidigt språkliga problem som kan uppstå i ett samtal.

Eleven talar tydligt med språkligt flyt, variation och sammanhang

Förtydligande: Eleven har här ett rikt ordförråd och god språkriktighet.

Läs

Godkänt

Eleven skall kunna läsa och tillgodogöra sig innehållet i enklare skönlitterära och andra berättande, beskrivande och argumenterande texter som behandlar kända ämnesområden

Förtydligande: Eleven ska förstå texter som handlar om kända ämnesområden som berör dem, t.ex. ungdomar, skola, fritidsintressen, hem, familj, musik, filmer mm. De ska kunna läsa och förstå enklare texter dvs. romaner och noveller som är skrivna med ett förenklat språk. De ska förstå skriftliga instruktioner samt information ur t.ex. vägbeskrivningar, turistbroschyrer, annonser, allmän vardagsinformation, veckoplaneringar mm.

Väl godkänt

Eleven läser, tillägnar sig och kommenterar lättlästa texter, både sådana på sakprosa och skönlitteratur

Förtydligande: Eleven ska kunna förstå och kommentera skriftligt eller muntligt de texter som behandlas. Med sakprosa menas faktatexter som t.ex. handlar om länder, organisationer, djur och samhällsförhållanden. Skönlitteratur kan vara hela eller delar av romaner eller noveller.

Mycket väl godkänt

Eleven tillgodogör sig innehållet i texter av varierande längd, kommenterar dem och drar slutsatser

Förtydligande: Eleven ska förstå och ta del av exempelvis faktatexter, noveller och romaner i originalversion samt tidningsartiklar och information från bl.a. Internet. Eleven ska kunna kommentera texterna både muntligt och skriftligt, kunna jämföra och analysera texter samt motivera sina åsikter.

Skriv

Godkänd

Eleven skall kunna begära och ge information i skrift samt berätta och beskriva något

Förtydligande: Eleven ska kunna utbyta information i skrift genom t ex brev/e-mail/vykort som rör olika intresseområden såsom t ex musik, idoler, länder, traditioner, prisuppgifter m.m.

Eleven ska i skrift kunna berätta om t ex sig själv och andra, egna intressen, semestervistelser eller andra upplevelser och något de sett, hört eller läst. Eleven ska även exempelvis kunna beskriva vägen, personer, saker, djur och miljöer.

Väl godkänt

Eleven skriver varierat och med sammanhang samt kommunicerar skriftligt vid informationsutbyte och sociala kontakter, ställer och besvarar frågor och anpassar sitt språk till några olika mottagare

Förtydligande: Utöver vad som krävs för G skriver eleven med varierande ordförråd och använder sig av olika sätt för att ta sig runt svårigheter. Eleven anpassar sitt språk till några olika mottagare, dvs. skriver på olika sätt till olika personer. Med ”strategier” menas att man finner sätt att göra sig förstådd även om man inte hittar det rätta ordet, tex. genom omformuleringar och synonymer.

Mycket väl godkänt

Eleven uttrycker sig varierat i skrift och anpassar framställningen till några olika syften och mottagare

Förtydligande: Utöver vad som krävs för VG anpassar eleven sitt skriftspråk och visar förmåga att förmedla budskap av varierande svårighetsgrad vad gäller olika ändamål och mottagare.

Realia och övrigt

Godkänt

Eleven skall ha kunskaper om vardagsliv, samhälle och kulturtraditioner i några länder där engelska har en central ställning samt kunna göra några jämförelser med egna kulturella erfarenheter

Förtydligande: Med central ställning menas ett land där engelskan används som första eller andra språk. Med kulturtraditioner menas exempelvis vad som är typiskt för landet dvs. högtider, maträtter, grundläggande historia, idrott, berömda personer mm.

Eleven skall kunna reflektera över och dra slutsatser om sitt sätt att lära sig engelska

Förtydligande: Eleven ska vara medveten om hur han/hon på bästa sätt lär sig engelska.

Eleven skall kunna välja och använda hjälpmedel vid textläsning, skrivning och andra språkliga aktiviteter

Förtydligande: Exempel på hjälpmedel är ordlista, grammatikbok, fonetisk skrift, lexikon, dator samt CD-spelare.

Eleven skall kunna, på egen hand och i samarbete med andra, planera och genomföra arbetsuppgifter samt därvid dra slutsatser av sitt arbete

Förtydligande: Eleven ska kunna planera och utvärdera sitt arbete.

Betygskriterier

Musik

Uppnåendemål G	Eleven skall -kunna använda sin röst i unison och flerstämmig sång,
År 8/9	Exempel: Eleven deltar i gemensam sång, samt enklare kanon och quod libet.

Uppnåendemål G	-kunna delta i gruppmusicerande med melodi, rytm, och ackordspel samt kunna reflektera över och bedöma utförandet.
År 8	Exempel: Melodispel: spela enkel slinga på t ex piano, bas Rytmspel: enkelt trumkomp (bas, virvel) Ackordspel: 2 ackord på gitarr, piano, ukulele Prata om hur det låter och <u>vad</u> man kan förbättra.
År 9	Exempel: Melodispel: spela svårare slinga vad gäller rytm och toner Rytmspel: komplett 4/4 komp på trummor Ackordspel: Fler ackord och snabbare byten Prata om hur det låter och <u>hur</u> man kan förbättra

Uppnåendemål G	-kunna använda musik, text och andra uttrycksformer i skapande och improvisation för att gestalta tankar och idéer.
År 8/9	Exempel: Eleven skriver texter till kända melodier, givet komp eller skapar en enkel dans.

Uppnåendemål G	-kunna tillämpa centrala ämnesbegrepp i eget musicerande, musikskapande och musiklyssnande.
År 8	Exempel: Eleven förstår några vanliga ämnesbegrepp, t ex puls, takt, ackord.
År 9	Exempel: Eleven förstår fler ämnesbegrepp.

Uppnåendemål G	-ha kunskaper om musikens uttrycksformer, funktioner och traditioner i olika kulturer samt kunna reflektera kring dessa utifrån musiken i dagens samhälle.
År 8	Exempel: Eleven känner till olika musikstilar och tidsepoker.
År 9	Exempel: Eleven känner till fler musikstilar och epoker samt känner igen väsentliga drag.

Uppnåendemål G	-vara medveten om olika ljud- och musikmiljöers påverkan på människan och vikten av hörselvård.
År 8/9	Exempel: Eleven förstår syftet med reklammusik och muzak. Eleven förstår konsekvenserna av skadliga ljudvolymmer.

Uppnåendemål VG	Eleven deltar i sång och spel på melodi, rytm- och ackordinstrument i olika former av gruppmusicerande.
År 8/9	Exempel: Eleven visar en ökad färdighet på flera instrument.

Uppnåendemål VG	Eleven tar ansvar i gruppmusicerande och skapande genom att i enkla former planera och genomföra musikaliska aktiviteter.
År 8/9	Exempel: Eleven deltar engagerat, samspelar, tar initiativ och leder arbetet.

Uppnåendemål VG	Eleven utvecklar egna idéer och prövar dessa i musikaliska former och uttryckssätt, förstår och använder sig av grundläggande begrepp och musikaliska symboler vid sång och spel och är förtrogen med en personlig repertoar.
År 8/9	Exempel: Eleven har idéer om hur en låt ska byggas upp och framföras. Eleven använder sig av musikaliska begrepp och symboler i praktiken som t ex att kunna använda sig av en ackordtabell. Eleven kan ta till sig olika musikgenrer som de kommer i kontakt med.

Uppnåendemål VG	Eleven uppfattar väsentliga drag och sammanhang i musikens utveckling genom tiderna.
År 8/9	Exempel: Eleven kan härleda musik till sina rötter, t ex bluesens uppkomst och dess utveckling till rock.

Uppnåendemål MVG	Eleven utför sång eller spel på något instrument på en nivå som fungerar både i grupp och som soloinslag.
År 8/9	Exempel: Eleven sjunger eller spelar med musikalisk säkerhet inför publik.

Uppnåendemål MVG	Eleven använder musik som ett personligt uttrycksmedel i eget skapande och gör estetiska överväganden.
År 8/9	Exempel: Eleven kan kommunicera med musik i form av tolkningar eller med eget skapat material. Eleven gör medvetna estetiska val.

Uppnåendemål MVG	Eleven exemplifierar musikens olika uttryck och funktioner ur ett historiskt och globalt perspektiv och relaterar dessa till varandra.
År 8/9	Exempel: Eleven jämför musikstycken från olika genrer och tidsperioder, hittar likheter och skillnader i syfte, uppkomst och utförande.

Hem- och konsumentkunskap År 8

Godkänd År 8

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret

Eleven skall

kunna planera, tillaga, arrangera och värdera måltider med hänsyn till ekonomi, hälsa, miljö och estetiska värden

EXEMPEL:

utifrån givna livsmedel eller maträtter känna till hur man sätter samman en måltid efter matcirkeln och tallriksmodellen.

kunna delta i diskussioner kring prisnivåer av varor och livsmedel.

kunna följa enkla recept och instruktioner med viss handledning.

kunna förbereda och tillaga enklare måltider samt känna till de grundläggande matlagningsmetoderna för sitt arbete.

arbeta hygieniskt.

kunna duka för en måltid tillsammans med andra.

ha kunskaper om resurshushållning för att kunna välja och använda metoder, redskap och teknisk utrustning för matlagning, rengöring och tvätt i hushållet samt kunna hantera dem på ett för situationen funktionellt och säkert sätt

EXEMPEL:

känna till hur man lagar mat, diskar, städar och tvättar på ett miljövänligt sätt.

känna till våra vanligaste miljömärkningar.

också känna till hur man hanterar sitt hushållsavfall.

kunna samarbeta med andra oavsett skillnader i fråga om exempelvis kön och etnicitet samt ha insikter i frågor som rör kulturell variation och hushållsarbetets koppling till jämställdhet

EXEMPEL:

visa att man kan samarbeta med alla i sin grupp och vara hjälpsamma mot varandra under arbetets gång.

känna till sina rättigheter som konsument och kunna värdera olika slags information vid utförandet av verksamheter i hushållet.

EXEMPEL:

känna till de vanligaste förekommande märkningarna för miljö, pris och näring på livsmedel, tvätt och rengöringsmedel för att ha möjlighet att göra medvetna val som konsument.

Kriterier för betyget Väl godkänd År 8

Eleven tar egna initiativ och visar skicklighet i utförandet av olika uppgifter i hushållet.

EXEMPEL:

Eleven kan självständigt planera, organisera och utföra uppgifter i hushållet. Det kan t. ex handla om inköp, matlagning, städning eller tvätt.

Eleven hanterar konkreta problem och bedömer olika lösningar i relation till sin egen och andras hälsa.

EXEMPEL:

Eleven skall kunna näringsämnen och känna till dess viktigaste funktioner.

Eleven skall kunna självständigt planera, välja livsmedel och tillaga måltider så att det blir näringsmässigt bra utifrån givna förutsättningar.

Eleven tar ansvar för val och handlingar under hela arbetsprocessen och har insikter om relationen mellan hushåll, samhälle och miljö.

EXEMPEL:

Eleven skall vara medveten om att de val vi gör i vårt vardagliga hushållsarbete påverkas av tid, pengar och kunskaper. Det kan t ex belysas genom en enklare marknadsundersökning.

Eleven utför handlingar i hushållet utifrån medvetna val och argumenterar för dessa i relation till resurshushållning.

EXEMPEL:

Eleven skall tänka på att hantera situationer i hushållet så att vatten, energi, tvätt och rengöringsmedel används på ett sådant sätt att vi värnar om vår miljö.

Kriterier för betyget Mycket väl godkänd

År 8

Eleven hanterar oförutsedda situationer i hushållet och omprövar tidigare val när förutsättningarna ändras.

EXEMPEL:

Eleven visar stor kunskap och mycket god skicklighet i att arbeta praktiskt i hushållet t ex genom att förändra i recept både storlek och råvarumässigt.

Eleven skall arbeta effektivt och självständigt samt ha god överblick över hela arbetsprocessen.

Eleven genomför och beskriver olika arbetsuppgifter i hushållet samt bedömer arbetsprocess och resultat ur flera perspektiv, t.ex. estetiska, etiska, historiska och internationella.

EXEMPEL:

Eleven skall kunna ta ansvar för att planera, tillaga och servera måltider på ett näringsmässigt och estetiskt tilltalande sätt.

Eleven skall vara medveten om våra egna och andras länders mattraditioner och förstå hur våra traditioner påverkas och förändras i mötet med andra kulturer.

Hem- och konsumentkunskap År 9

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret

Eleven skall

kunna planera, tillaga, arrangera och värdera måltider med hänsyn till ekonomi, hälsa, miljö och estetiska värden

EXEMPEL:

vid måltidsplanering visa kunskaper på att de kan göra medvetna val av livsmedel och varor utifrån näringsinnehåll, pris och miljö.

kunna välja och följa egna valda recept vid en måltidsplanering.

kunna förbereda och tillaga måltiden och använda de grundläggande matlagningsmetoderna och välja lämpliga redskap för sitt arbete.

arbeta hygieniskt.

kunna duka för en god måltidssamvaro vid olika tillfällen tillsammans med andra.

ha kunskaper om resurshushållning för att kunna välja och använda metoder, redskap och teknisk utrustning för matlagning, rengöring och tvätt i hushållet samt kunna hantera dem på ett för situationen funktionellt och säkert sätt

EXEMPEL:

kunna laga mat, diska, städa och tvätta på ett miljövänligt sätt.

kunna välja vara med hjälp av våra vanligaste miljömärkningar.

kunna ta hand om vårt hushållsavfall på ett medvetet sätt.

kunna samarbeta med andra oavsett skillnader i fråga om exempelvis kön och etnicitet samt ha insikter i frågor som rör kulturell variation och hushållsarbetets koppling till jämställdhet

EXEMPEL:

kunna samarbeta med alla i sin grupp och vara hjälpsamma mot varandra under arbetets gång. Eleven skall också ha förståelse för allas olika förutsättningar och behov.

känna till sina rättigheter som konsument och kunna värdera olika slags information vid utförandet av verksamheter i hushållet

EXEMPEL:

känna till vart man vänder sig för att få konsumentupplysning.

känna till att vi har både rättigheter och skyldigheter som konsument.

känna till konsumentköplagen och hur den kan skydda oss som konsumenter.

känna till de vanligaste förekommande märkningarna för miljö, pris och näring på livsmedel, tvätt och rengöringsmedel och har möjlighet att med hjälp av dessa göra medvetna val som konsument.

känna till hur man kan påverka och planera sin privata ekonomi.

Kriterier för betyget Väl godkänd År 9

Eleven tar egna initiativ och visar skicklighet i utförandet av olika uppgifter i hushållet.

EXEMPEL:

Eleven skall vid utförandet av matlagning, bakning, städning, tvätt och rengöring själv kunna se vad som behövs göras och välja lämpliga metoder och redskap för en väl genomförd arbetsprocess.

Eleven hanterar konkreta problem och bedömer olika lösningar i relation till sin egen och andras hälsa.

EXEMPEL:

Eleven skall kunna lösa ett konkret problem som man ställs inför. Det kan t ex vara att man gör förändringar i en måltid så att energi och näringsinnehåll förändras i förhållande till en persons behov. Det kan också vara att göra förändringar för specialkost.

Eleven tar ansvar för val och handlingar under hela arbetsprocessen och har insikter om relationen mellan hushåll, samhälle och miljö.

EXEMPEL:

Eleven förstår att de val vi gör i vårt dagliga hushållsarbete påverkar såväl det egna hushållet, samhället och den globala miljön. Valen kan t ex vara att välja närproducerat eller importerat, egetproducerat eller färdigköpt.

Eleven utför handlingar i hushållet utifrån medvetna val och argumenterar för dessa i relation till resurshushållning.

EXEMPEL:

Eleven skall på ett naturligt sätt hantera situationer i hushållet så att miljön tillgodoses genom att eleven medvetet t ex sparar på vatten, energi, tvätt och rengöringsmedel och annat förbrukningsmateriel.

Kriterier för betyget Mycket väl godkänd År 9

Eleven hanterar oförutsedda situationer i hushållet och omprövar tidigare val när förutsättningarna ändras.

EXEMPEL:

Eleven skall på ett självständigt sätt kunna lösa problem som uppstår genom att söka fakta värdera, reflektera och dra slutsatser t ex omvandla recept, förändra näringsinnehåll, förenkla och förfina matlagningsmetoderna på ett medvetet sätt.

Eleven skall se och förstå konsekvenser av förändringar i hushållets ekonomi.

Eleven genomför och beskriver olika arbetsuppgifter i hushållet samt bedömer arbetsprocess och resultat ur flera perspektiv, t.ex. estetiska, etiska, historiska och internationella.

EXEMPEL:

Eleven skall göra marknadsundersökningar, värdera resultatet och göra ett medvetet val utifrån detta.

Eleven har kunskaper om hur mattraditioner har skapats och skapas. Förstår hur utbudet av varor förändras med detta.

Eleven skall vara medveten om hur våra val och handlingar påverkar vår miljö för en hållbar utveckling.

Betygskriterier för moderna språk

Godkänd

Eleven skall

- kunna förstå det mest väsentliga i tydligt tal i enkla instruktioner, berättelser och beskrivningar, som rör för eleven välbekanta områden:

Det innebär:

Åk 8

att kunna förstå det viktigaste i tydligt tal som vid behov upprepas, t ex klassrumsinstruktioner.

att kunna förstå enkla beskrivningar av t ex personer och platser

Åk 9

att förstå t ex klassrumsinstruktioner

att förstå när någon berättar om t ex vädret, vad de har gjort (t.ex. resor, vardagsaktiviteter och intressen), sig själva och sin familj eller andra personer.

att förstå beskrivning av t ex personer, miljöer, sitt boende samt vägbeskrivningar.

- kunna delta i enkla samtal om vardagliga ämnen

Det innebär:

Åk 8

att kunna delta i samtal som berör en själv, sin närmiljö, sina intressen och ställa relevanta frågor till samtalspartnern.

Åk 9

att kunna delta i ett samtal innebär att man kan utbyta information, genom att ställa frågor och berätta. Samtalet kan röra vardagliga ämnen som familj, skola, intressen, inköp, hotell, restaurant, resor.

- kunna muntligt berätta något om sig själv och andra

Det innebär:

Åk 8

att kortfattat kunna berätta det som rör en själv, familjen, vännerna.

Åk 9

att kunna berätta om sig själv, sin familj, sina vänner eller andra personer.

- kunna läsa och tillgodogöra sig enkla instruktioner, berättelser, och beskrivningar

Det innebär:

Åk 8

att kunna förstå och följa enkla instruktioner och beskrivningar och kunna förstå texter på relevant nivå

Åk 9

att kunna förstå information/instruktioner om arbetsuppgifter o. dyl.

att kunna förstå lärobokens texter (eller andra texter med samma svårighetsgrad) och kunna läsa enkla meddelanden m.m.

att kunna läsa personbeskrivningar, miljöbeskrivningar, vägbeskrivningar m.m.

-kunna göra sig förstådd i skrift i mycket enkel form för att meddela, berätta eller beskriva något.

Det betyder:

Åk 8

att i skrift kunna berätta enkelt om sig själv, sin närmiljö och andra personer.

att kunna skriva enkla meddelanden som t ex e-mail och vykort samt att ställa enkla frågor för att få information

Åk 9

att i skrift kunna berätta om sig själv och andra, något man själv gjort t.ex. en semestervistelse.

att kunna skriva ett enkelt brev, e-mail, vykort, där han/hon både berättar om något och ställer frågor för att få information

att kunna beskriva välkända miljöer såsom sitt hem och sin nära omgivning.

att även kunna göra personbeskrivningar

att kunna ta emot, vidarebefordra och lämna ett eget meddelande.

- känna till något om vardagsliv, levnadssätt, och traditioner i några länder där språket talas

Det innebär:

Åk 8

att känna till de några viktiga traditioner och enkla basfakta om några länder där språket talas

Åk 9

att känna till viktiga traditioner i de länder där språket talas samt känna till något om vardagslivet t.ex. skola, musik, mat

-kunna reflektera över hur den egna inläringen går till vad gäller t.ex. tal och läsning

Det innebär:

Åk 8

att enkelt kunna beskriva hur man lär sig t ex ord och fraser.

Åk 9

att vara medveten om hur man lär sig språket bäst vad gäller t.ex. ordinlärning, tal, grammatik, läsning.

-kunna genomföra korta muntliga och skriftliga uppgifter i samarbete med andra eller på egen hand

Det innebär:

Åk 8

att på egen hand kunna genomföra enklare uppgifter i tal och skrift samt att med andra kunna framställa kortare dialoger och intervjuer.

Åk 9

att kunna arbeta med olika uppgifter både muntligt och skriftligt, såväl ensam som med andra t.ex. dialoger, intervjuer och egna arbeten.

Väl godkänt

Eleven skall:

- kunna förstå huvuddragen av innehållet när språket talas tydligt

Det innebär:

Åk 8

att kunna förstå det viktigaste i tal som handlar om för eleven kända områden

Åk 9

att förstå när läraren, eller annan person med ett enkelt språk talar om sådant som eleven inte redan känner till. Det kan t.ex. handla om målspråkslandets seder och bruk, främmande platser, olika händelser m.m.

-kunna använda strategier för att kommunikationen i vardagliga samtal skall fungera

Det innebär:

Åk 8

att kunna fungera muntligt i mellanmänskliga situationer i vardagslivet tex hälsa, ta avsked, be om upprepning och förklaringar och att i vissa fall hitta vägar, tex omformuleringar, för att kunna säga det man inte har exakta ord för

Åk 9

att man utifrån ett visst ordförråd och viss grammatisk kunskap ska kunna formulera meningar och på så sätt göra sig förstådd.

att kunna använda sig av detta i ett sammanhang så att andra förstår och samtalet hålls vid liv.

att genom att ställa adekvata frågor kunna förstå innehållet i ett samtal.

- kunna tala med sammanhang och ett tydligt och klart uttal

Det innebär:

Åk 8

att med hjälp av stödjande frågor kunna berätta något.

Åk 9

att utan stödjande frågor kunna berätta om något. Uttalet ska vara sådant att lyssnaren kan förstå sammanhanget.

- kunna tillgodogöra sig enkla texter och på olika sätt visa förståelse av innehållet.

Det innebär:

Åk 8

att kunna förstå det viktigaste i t ex enkla brev, tidtabeller och informationsblad

Åk 9

att kunna återberätta innehållet på ett övergripande sätt genom att exempelvis sammanfatta och svara på frågor.

- kunna kommunicera skriftligt, bl.a. genom att ställa och besvara enkla frågor och skriva begripligt och tydligt.

Det innebär:

Åk 8

att kunna upprätthålla enkel skriftligt kontakt, t ex i brev, med någon vad gäller egna familjen, intressen etc.

Åk 9

att kunna uttrycka sig skriftligt i berättelser och beskrivningar samt läsa och skriva meddelanden på ett tydligt och begripligt sätt.

Mycket väl godkänt

Eleven skall:

- kunna tillgodogöra sig innehållet i tydligt talat språk och göra enkla sammanfattningar av helheten

Det innebär:

Åk 8

att kunna ta till sig det viktigaste i naturliga samtalssituationer som rör för eleven kända ämnen och med enkla ord sammanfatta det man hört med hjälp av stöttande frågor

Åk 9

att kunna göra en muntlig, eller skriftlig, sammanfattning av det hon/han hört berättas, utan att läraren stöttar med t.ex. frågor.

- kunna medverka och aktivt bidra i vardagliga samtal

Det innebär:

Åk 8

att kunna delta i samtal genom att berätta något och ställa frågor i sådant som rör kända förhållanden

Åk 9

att kunna medverka och aktivt bidra innebär att kunna ställa frågor för att på så vis stimulera samtalet. Dessutom bidra till samtalet genom att själv vara en aktiv samtalspartner som själv berättar, kommenterar och argumenterar, vilket kräver ett aktivt ordförråd, kunskap om uttryck och hantering av basgrammatiken.

-kunna tala med sammanhang och med ett gott uttal samt använda olika strategier för att lösa språkliga problem

Det innebär:

Åk 8

att sammanhängande kunna berätta något med bra uttal och att vid behov kunna hitta omformuleringar så att budskapet går fram

Åk 9

att sammanhängande kunna berätta något och att på ett effektivt sätt kunna lösa språkliga problem med t ex synonymer och omformuleringar. Gott uttal, god intonation och språklig korrekthet krävs.

-kunna tillgodogöra sig innehållet i enkla texter, såväl helhet som detaljer.

Det innebär:

Åk 8

att kunna förstå innehållet i texter samt att kunna återge innehållet på ett tydligt och begripligt sätt

Åk 9

att kunna återberätta innehållet nyansrikt och detaljerat.

- kunna kommunicera skriftligt t. ex. vid informationsutbyte och personliga kontakter och uttrycker sig därvid klart och tydligt.

Det innebär:

Åk 8

att kunna uttrycka sig klart och tydligt i t ex brev och meddelanden

Åk 9

att kunna uttrycka sig skriftligt med språklig korrekthet, på ett klart och tydligt sätt både formellt vid informationsutbyte och informellt vid personliga kontakter.

Svenska

Kursplanen i svenska ställer upp följande mål att nå för eleven:

GODKÄNT

- **aktivt kunna delta i samtal och diskussioner och sätta sig in i andras tankar samt kunna redovisa ett arbete muntligt så att innehållet framgår och är begripligt**

Förtydligande

År 8

Eleven skall kunna prata och lyssna i ett samtal och en diskussion om exempelvis en bok man läst, en film, pjäs eller en bild man sett eller något man hört.

Eleven skall kunna lyssna och ta del av andra tycker och tänker vid olika diskussioner i undervisningen.

Eleven skall muntligt kunna berätta och beskriva något så att de som lyssnar förstår, exempelvis hur ett föremål fungerar eller berätta om en självupplevd händelse.

År 9

Eleven skall kunna hålla i gång ett samtal och/eller en diskussion genom att lyssna, uttrycka åsikter, hålla med eller säga emot om exempelvis en bok man läst, en film, pjäs eller en bild man sett, eller något man hört.

Eleven skall kunna ta del av andras tankar och använda dem i ett eget resonemang.

Eleven skall muntligt kunna berätta och beskriva något med en tydlig struktur, dvs med en början och ett slut som passar till ämnet, så att de som lyssnar förstår.

- **kunna läsa till åldern avpassad skönlitteratur från Sverige, Norden och från andra länder samt saklitteratur och tidningstext om allmänna ämnen, kunna återge innehållet sammanhängande samt kunna reflektera över det**

Förtydligande

År 8

Eleven skall kunna läsa ungdomsböcker, faktaböcker t.ex. läroböcker i SO och NO, tidningstext om exempelvis aktuella ämnen.

Eleven skall kunna återberätta det som den läst och berätta om sina funderingar kring det lästa.

År 9

Eleven skall kunna läsa böcker i olika genrer, faktaböcker av olika slag som krävs vid till exempel fördjupningsarbeten i olika ämnen, tidningstext från olika tidningar.

Eleven skall på ett tydligt och strukturerat sätt kunna återberätta det som den läst och berätta om sina funderingar kring det lästa samt motivera sina funderingar och tankar kring det

- **kunna läsa, reflektera över och sätta in i ett sammanhang några skönlitterära verk och författarskap med betydelse för människors sätt att leva och tänka**

Förtydligande

År 8

Eleven skall kunna läsa en bok och fundera över hur, när och varför författaren skrev boken.

År 9

Eleven skall kunna läsa en bok. Därefter skall eleven kunna fundera över hur, när och varför författaren skrev boken. Slutligen skall eleven kunna fundera över varför boken har haft betydelse för människors sätt att leva och tänka.

- **kunna ta del av, reflektera över och värdera innehåll och uttrycksmedel i bild, film och teater**

Förtydligande

År 8

Eleven skall kunna se en film, pjäs eller bild och fundera över vad han/hon tycker om innehållet och motivera sina åsikter.

År 9

Eleven skall kunna se en film, pjäs eller bild och fundera över vad han/hon tycker om innehållet och motivera sina åsikter.

Eleven skall kunna redovisa hur han/hon påverkas av eller uppfattar hur och varför regissören/fotografen/konstnären/film-skaparen förmedlar sitt budskap.

- **kunna skriva olika sorters texter så att innehållet framgår tydligt samt tillämpa skriftspråkets normer, både vid skrivande för hand och med dator**

Förtydligande

År 8

Eleven skall öva på att skriva olika typer av texter, exempelvis berättelse, dikt, novell, recension, referat, rapport, artikel, insändare, brev, krönika, intervju. Textens innehåll och genre skall framgå för läsaren.

Eleven skall ha kännedom om och öva på skriftspråkets normer, t.ex. stavning, meningsbyggnad, styckesindelning, interpunktion, särskrivning, användandet av stor bokstav.

År 9

Eleven skall kunna skriva olika typer av texter, exempelvis berättelse, dikt, novell, recension, referat, rapport, artikel, insändare, brev, krönika, intervju, ansökan. Textens innehåll och genre skall tydligt framgå för läsaren

Eleven skall kunna använda skriftspråkets normer korrekt, t.ex. stavning, meningsbyggnad, styckesindelning, interpunktion, samt särskrivning.

- **ha kunskaper om språket som gör det möjligt att göra iakttagelser av eget och andras språkbruk**

Förtydligande

År 8

Eleven skall kunna utveckla sina egna kunskaper om det svenska språket genom exempelvis kamratrespons och processkrivande dvs elevens skrivande från utkast till färdig produkt.

År 9

Eleven skall kunna använda sina egna kunskaper om det svenska språket i exempelvis kamratrespons och processkrivande dvs elevens skrivande från utkast till färdig produkt.

VÄL GODKÄNT

- Eleven arbetar medvetet med sitt språk för att göra det mer uttrycksfullt, korrekt och tydligt både i tal och skrift.

Förtydligande

År 8

Eleven kan anpassa sitt språk efter olika situationer i både tal och skrift.

Eleven vill och vågar uttrycka sig i många olika sammanhang.

Eleven arbetar aktivt med att utveckla sitt språk.

År 9

Eleven kan medvetet anpassa sitt språk efter olika situationer i både tal och skrift och motivera varför.

Eleven arbetar aktivt mot ett mer uttrycksfullt och korrekt språk.

- Eleven argumenterar i diskussioner och grupparbete för den egna åsikten, ställer frågor som hör till ämnet, lyssnar på andra och granskar sina egna och andras argument.

Förtydligande

År 8

Eleven är aktiv i diskussioner och samtal.

Eleven är engagerad och påläst vid muntliga redovisningar.

År 9

Eleven argumenterar i diskussioner, samtal och muntliga redovisningar för den egna åsikten, ställer frågor som hör till ämnet, lyssnar till andra och granskar sina egna och andras argument.

Eleven är vid muntliga redovisningar engagerad och har argument för sin ståndpunkt.

- **Eleven anpassar sitt sätt att läsa efter syftet med läsningen och efter textens art samt anpassar i både tal och skrift sin text till mottagare och syfte.**

Förtydligande

År 8

Eleven är medveten om att det finns olika sätt att läsa, som exempelvis sökläsning, översiktsläsning, djupläsning, kreativ läsning och kritisk läsning.

Eleven försöker anpassa både sitt tal i diskussioner, samtal och muntliga redovisningar, samt det han/hon skriver till den som skall lyssna eller läsa det.

År 9

Eleven kan använda olika tekniker vid läsning beroende på syfte.

Eleven kan anpassa både sitt tal i diskussioner, samtal och muntliga redovisningar, samt det han/hon skriver, till den som skall lyssna eller läsa det.

- **Eleven gör enkla analyser av innehåll och form hos olika texter och använder och behärskar bland annat ord för olika genrer och berättartekniker samt vanliga grammatiska termer.**

Förtydligande

År 8

Eleven visar sin förmåga att läsa, förstå, tolka och uppleva innehåll och form hos några typer av texter, exempelvis i en novell eller en dikt. Exempel på frågor som eleven kan arbeta med är: textens uppbyggnad, budskap, bildspråk, miljöbeskrivning, personbeskrivning, etc.

Eleven känner till och förstår några olika begrepp för berättartekniker, vanliga grammatiska termer och olika genrer, som exempelvis: jagberättaren, den allseende berättaren, kronologisk handling, parallellhandling, ordklasser och satsdelar samt roman, novell, deckare, fantasy, science fiction osv.

År 9

Eleven har en förmåga att läsa, förstå, tolka samt analysera innehåll och form hos olika typer av texter. Exempel på frågor som eleven kan arbeta med är: textens uppbyggnad, budskap, bildspråk, miljöbeskrivning, personbeskrivning, etc.

Eleven förstår och använder några olika begrepp för berättartekniker, vanliga grammatiska termer och olika genrer, som exempelvis: olika typer av berättarperspektiv, handling, ordklasser och satsdelar.

- **Eleven använder skrivandet för att ge uttryck för tankar, åsikter och känslor och som ett redskap för kommunikation.**

Förtydligande

År 8

Eleven kan skriva en text där elevens egna tankar och åsikter framgår.

Eleven kan använda sitt skrivande för att få kontakt med andra och/eller för att påverka, t.ex. skriva ett brev, en jobbsökan, en dikt.

År 9

Eleven kan skriva en text där de egna tankarna, åsikterna och känslorna förmedlas på ett tydligt sätt.

Eleven behärskar sitt skrivande så att han/hon kan få fram sitt budskap tydligt samt få kontakt med andra.

- **Eleven använder sig av olika källor för att bilda kunskap, granskar och värderar dem samt sammanställer sina resultat så att de blir tillgängliga för andra.**

Förtydligande

År 8

Eleven hämtar information från minst två olika källor, granskar och jämför dessa samt sätter ihop vad man kommit fram till i en text så att andra förstår den.

År 9

Eleven kan hämta information från flera olika typer av källor, kritiskt granska, värdera och jämföra sin information samt sätta ihop sina resultat i en egen text så att andra kan förstå den, exempelvis i ett fördjupningsarbete, oavsett vilket skolämne.

- **Eleven gör jämförelser och finner beröringspunkter mellan olika texter och tolkar och granskar budskap i olika medier.**

Förtydligande

År 8

Eleven kan jämföra olika texter och se mönster och samband mellan dem.

Eleven uppfattar och granskar olika typer av budskap, exempelvis reklam i tv, radio och tidningar.

År 9

Eleven kan jämföra olika texter och se mönster och samband mellan dem. Eleven ska kunna förklara de samband och mönster den ser. Detta kan ske exempelvis när eleven läser texter från olika ämnen och ser samband mellan texterna.

Eleven kan förstå och kritiskt granska olika typer av budskap, exempelvis reklam i tv, radio och tidningar.

MYCKET VÄL GODKÄNT

- Eleven uttrycker sig säkert, välformulerat och med tydligt sammanhang i tal och skrift.

Förtydligande

År 8

Eleven är, vid exempelvis muntliga redovisningar och diskussioner, mycket engagerad och trovärdig samt har goda argument för sina åsikter och tankar.

Eleven har ett tydligt syfte med sin text. Texten är anpassad till läsaren. I texten förmedlar eleven upplevelser och engagemang. Det finns en klar struktur och fokus i texten. Ordvalet är varierande och meningsbyggnaden är omväxlande. Eleven strävar också efter att få fram sin personliga stil.

År 9

Eleven är vid exempelvis muntliga redovisningar och diskussioner mycket engagerad och trovärdig samt har goda argument för sina åsikter och tankar. Eleven diskuterar argument ur flera olika perspektiv.

Eleven har ett tydligt syfte med sin text. Texten är väl anpassad till läsaren, dvs. eleven har förmåga att utnyttja olika genrens möjligheter. I texten förmedlar eleven upplevelser och engagemang. Eleven kan också tolka och värdera upplevelser.

Det finns en klar struktur och fokus i texten. Ordvalet är varierande och meningsbyggnaden är omväxlande. Eleven har en god förmåga att stilistiskt anpassa sitt skrivande efter ämne och situation. Eleven har en personlig stil. Eleven hanterar skrivregler såsom stavning, skiljetecken och styckemarkering korrekt.

- Eleven har bredd i sin läsning, gör jämförelser och relaterar det lästa till egna tankar och erfarenheter av olika slag samt visar ett personligt förhållningssätt till texterna.

Förtydligande

År 8

Eleven läser texter i olika genrer och kan göra jämförelser och diskutera det han/hon läst. Eleven motiverar tydligt sina tankar och åsikter om det lästa.

År 9

Eleven läser texter i olika genrer och har förmågan att göra jämförelser och diskutera det han/hon läst samt koppla det till egna erfarenheter och tankar. Eleven visar ett personligt förhållningssätt till texterna t.ex. genom att visa vad han/hon tycker och tänker om texten och motiverar detta tydligt.

- **Eleven tolkar och värderar med originalitet och precision texter av olika slag.**

Förtydligande

År 8

Eleven tolkar träffsäkert och personligt olika texter.

År 9

Eleven tolkar och värderar träffsäkert och personligt olika texter.

- **Eleven är lyhörd för och reflekterar över stilistiska variationer och olika sätt att uttrycka sig i tal och skrift.**

Förtydligande

År 8

Eleven är medveten om de stilistiska varianter som finns och kan använda sig av dem vid rätt tillfälle i både tal och skrift, t.ex. eleven är medveten om olika typer av språk som chattspråk, byråkratiskt språk, manligt och kvinnligt språk etc. samt kan använda dem vid rätt tillfälle.

År 9

Eleven är medveten om de stilistiska varianter som finns och kan använda sig av dem vid rätt tillfälle i både tal och skrift, t.ex. eleven är medveten om olika typer av språk som chattspråk, byråkratiskt språk, manligt och kvinnligt språk etc. samt kan använda dem vid rätt tillfälle. Eleven har insikt i varför det finns olika stilistiska varianter och varför de används vid olika tillfällen.